

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ของนิสิตปริญญาตรี
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญาานิพนธ์
ของ
อำนาจ หงษา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2545
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ของนิสิตปริญญาตรี
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ
ของ
อำนาจ หงษา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

พฤษภาคม 2545

๕-๒๐๔๕

อำนาจ หงษา. (2545). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งจำแนกตัวแปรดังนี้ คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา ภูมิลำเนา บุคลิกภาพ ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ รายได้ของผู้ปกครอง และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็น นิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2544 จำนวน 300 คน เป็น นิสิตชาย 32 คน นิสิตหญิง 268 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ รายได้ของผู้ปกครอง
3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย คือ เพศชาย เพศหญิง ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 สาขาจิตวิทยา สาขาปรัชญา สาขาภาษา สาขาวรรณกรรมสำหรับเด็ก สาขาบรรณรักษ์และสารสนเทศ ภูมิลำเนา ส่วนกลาง ภูมิลำเนา ส่วนภูมิภาค และบุคลิกภาพ
4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ รายได้ของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน และบุคลิกภาพ ซึ่งทั้ง 4 ตัวแปรนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ได้ร้อยละ 30.60

5. สมการที่สามารถพยากรณ์การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่

5.1 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 2.059 + .335X_{16} - .056X_{14} - .088X_{17} + .098X_{15}$$

5.2 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .492X_{16} - .325X_{14} - .137X_{17} + .119X_{15}$$

FACTORS EFFECTING ON LIFE STYLE OF UNDERGRADUATE STUDENTS OF
FACULTY OF HUMANITIES OF SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

AN ABSTRACT
BY
AMNART HONGSA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University
May 2002

Amnat Hongsa. (2002). *Factors Effecting on Life Style of Undergraduate Students of Faculty of Humanities of Srinakharinwirot University*. Master Thesis, M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Dr. Aree Punmanee, Assoc. Prof. Kamolrat Greethong.

The purposes of this research were studying factors effecting on life style of the bachelor degree's students of faculty of humanities of Srinakharinwirot University. These variables were personal variables ; sex, Class level, major of study, domicile, personality, parents' income, and environmental variables ; relationship between students with teachers, relationship between students with friends.

The samples were 300 bachelor degree's students of faculty of humanities ; 32 males and 268 females. The instruments were the factors effecting on life style of the bachelor degree's students of faculty of humanities of Srinakharinwirot University questionnaire. The data were analysis by pearson product moment correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis

The results were as follows :

1. There were significantly positive correlation among relationship between students with teachers , relationship between student with peer and life style of .05 level.
2. There were significantly negative correlation between among parents' income and life style of .01 level.
3. There were no significantly relationship among male, female, class level ; 1-4, major of study ; psychology, philosophy, language, literature for children, library and information, domicile ; center and no center and personality and life style of students.
4. There were significantly 4 variables effected on life style of students at .05 level. Those variables effected from the most to the least were relationship between students with teachers (X_{16}), parents' income (X_{14}), relationship between students and peer (X_{17}), and personality (X_{15}). These 4 variables could predicted about percentage of 30.60.
5. The significantly predicted equations of life style of the students at .05 level were as follows :

5.1 In terms of raw scores :

$$\hat{Y} = 2.059 + .335X_{16} - .056X_{14} - .088X_{17} + .098X_{15}$$

5.2 In terms of standard scores :

$$Z = .492X_{16} - .325X_{14} - .137X_{17} + .119X_{15}$$

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ของนิสิตปริญญาตรี
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ของ
นายอำนาจ หงษา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพรณี หะวานนท์)
วันที่...10... เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2545

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ทัศนาก ทอภักดี)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และอาจารย์ทัศน ทองภักดี กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนวคิด และคำแนะนำ พร้อมทั้งให้ความกรุณาช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ด้วยความเมตตา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา อาจารย์สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และให้ความกรุณาต่อผู้วิจัยเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ประเทือง ประสพสันต์ ที่คอยสนับสนุนช่วยเหลือหลาย ๆ ด้าน แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณ คุณรุ่งทิวา ประสพสันต์ พ.ต.ต. วินัย ธงชัย พี่ ๆ เพื่อน ๆ ร่วมรุ่น จิตวิทยาการศึกษาทุกคน ที่ได้ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือต่อผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา และขอขอบคุณนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความภาคภูมิใจต่อการมีส่วนร่วมของผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน โดยผู้วิจัยจักพึงรำลึกถึงสิ่งดี ๆ เช่นนี้ ที่ได้รับจากทุกท่านตลอดไป

อำนาจ หงษา

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
	สมมติฐานการวิจัย.....	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย.....	9
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย.....	9
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย.....	12
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ.....	14
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ.....	14
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ.....	20
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์.....	22
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์.....	22
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์.....	24
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน.....	26
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน.....	26
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน.....	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....29
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....29	
ประชากร.....29	
กลุ่มตัวอย่าง.....29	
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....30	
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....31	
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....41	
การวิเคราะห์ข้อมูล.....41	
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....41	
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....42
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....42	
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....43	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....44	
5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....50
สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า.....50	
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....52	
อภิปรายผล.....53	
ข้อเสนอแนะ.....56	
บรรณานุกรม.....59	
ภาคผนวก.....65	
ภาคผนวก ก.....66	
ภาคผนวก ข.....77	
ประวัติย่อผู้วิจัย.....82	

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาขาวิชา ระดับชั้นปี และเพศ.....	30
2	แสดงจำนวนร้อยละของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา และภูมิลำเนา.....	44
3	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ค้นคว้า.....	45
4	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษากับการ ดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย.....	47
5	แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตภายใน มหาวิทยาลัย.....	48
6	แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ.....	49
7	แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามบุคลิกภาพ.....	78
8	แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่าง นิสิตกับอาจารย์.....	79
9	แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่าง นิสิตกับเพื่อน.....	80
10	แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามการดำรงชีวิตภายใน มหาวิทยาลัย.....	81

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ในการศึกษาระดับสูง ที่สังคมมอบหมายให้ทำหน้าที่พัฒนาความเจริญของงานทางสติปัญญาและความคิด เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มุ่งสร้างสรรค์กำลังคนในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่อพัฒนาประเทศและมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้และเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอันมีค่าแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติ (ราตรี พงษ์สุวรรณ. 2540 : 2 ; อ้างอิงจาก ราชกิจจานุเบกษา. 2520) ซึ่งการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นเสมือนแหล่งความรู้ที่จะเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อใช้เป็นปัจจัยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อันเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ

การดำเนินการในการผลิตบัณฑิต บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องเข้าใจธรรมชาติของนิสิตนักศึกษา เพราะในกระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบัน นิสิตนักศึกษาเปรียบเสมือนวัตถุดิบที่เป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการผลิต หากสถาบันอุดมศึกษาไม่เห็นความสำคัญของวัตถุดิบ ก็เท่ากับเป็นการลงทุนที่สูญเปล่า เมื่อผลิตบัณฑิตออกมาขาดคุณภาพและไม่ใช่ที่ต้องการของสังคม ดังที่ ประกอบ คูปรัดน์ (2527 : 209) ได้กล่าวว่า สถาบันใดก็ตามที่รู้และเข้าใจวัตถุดิบ คือ นักศึกษาของตนและสามารถจัดระบบการดำเนินงานของตนทั้งในด้านการเรียนการสอน การให้บริการ และการปกครองแล้ว ย่อมมีโอกาสประสบผลสำเร็จได้มากกว่าสถาบันที่มีผู้บริหารปราศจากความเข้าใจนักศึกษา

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่และความรับผิดชอบในการช่วยผลิตกำลังคนตามปรัชญาและแนวคิดของมนุษยศาสตร์ ที่มุ่งให้มนุษย์รู้จักเข้าใจและซาบซึ้งในความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ค่อนข้างทวนกระแสสังคมที่นิยมวัตถุ และเป็นสังคมตามลัทธิทุนนิยม และแข่งขันสูง เป็นสังคมบริโภคนิยม มนุษย์ดูเหมือนจะเป็นที่รู้จักความมั่นคงทางวัตถุมากกว่าที่จะรู้จักตนเอง (พจน์ สะเพียรชัย. 2538 : 9) และโดยที่มนุษยศาสตร์เป็นเรื่องที่เกาะเกี่ยวอยู่กับความคิดจิตใจมนุษย์ จึงเป็นเรื่องที่มีความเป็นนามธรรมสูง หากที่จะสื่อสารความเข้าใจและความซาบซึ้งในเนื้อหาวิชาทางมนุษยศาสตร์ให้เข้าใจชัดเจนได้ การเรียนการศึกษาในสาขาทางมนุษยศาสตร์จึงต้องการผู้เรียนที่มีความสามารถสูงมาก ต้องใช้ความคิด พินิจพิจารณา ไม่ว่าจะเป็นปรัชญา ประวัติศาสตร์ วรรณคดี ศิลปะ และวิชาอื่นๆ ทางมนุษยศาสตร์ ต้องการความสามารถทางปัญญาและความสามารถทางความคิด และผลที่ได้รับจากการใช้ความพยายามที่จะคิดและใช้สติปัญญาระดับสูงนี้ ต้องเป็นเรื่องความพอใจภายในหรือเป็นสิ่งที่มีความหมายในตัวหรือเฉพาะตัวผู้เรียน ผู้ศึกษาเท่านั้น เป็นเรื่องของการประเทือง

ความคิดและสติปัญญามากกว่าจะเป็นผลประโยชน์ จึงเป็นเรื่องที่คาดหวังได้ยากที่จะให้ผู้เรียน ตัดพันเรียนวิชาที่อยากและไม่มียุทธประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ในแง่ของการนำมาซึ่งผลประโยชน์ ทรัพย์สินเงินทอง ความมั่นคงทางวัตถุในสภาพสังคมที่ต้องแข่งขันเพื่อความอยู่รอดทางเศรษฐกิจอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้

การศึกษาในระดับปริญญาตรี เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถในระดับที่ออกไปสู่ชีวิตแห่งการทำงานได้ ระบบการศึกษาจะแตกต่างไปจากในระดับมัธยมศึกษาเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านการเรียนนิสิตนักศึกษาจะต้องช่วยเหลือตนเองเป็นอย่างมาก นิสิตจะมีอิสระในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยมากกว่าอยู่ในโรงเรียน ซึ่งนิสิตจะต้องตัดสินใจว่าจะเลือกดำเนินชีวิตของตนเองอย่างไรภายในมหาวิทยาลัย หากนิสิตเลือกใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยอย่างเหมาะสมแล้วย่อมเป็นประโยชน์ต่อนิสิตในการช่วยให้ประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พร้อมทั้งจะออกไปดำเนินชีวิตที่ดีในสังคมต่อไป ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากนิสิตใช้ชีวิตอย่างอิสระเสรี ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ไม่รู้จักเลือกใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมแล้วย่อมนำผลเสียมาสู่ตนเองได้ ซึ่งอาจเป็นผลต้องลาออกกลางคัน

จากการศึกษาของประชุมสุข อาชวามารุง และคนอื่น ๆ (ทบทวนมหาวิทยาลัย. 2530 : 49) แสดงให้เห็นว่าสาเหตุหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของนักศึกษาที่สำคัญอันดับหนึ่ง คือ การแบ่งเวลาไม่เหมาะสมหรือไม่ตั้งใจเล่าเรียน ไม่ดูหนังสือ ไม่ทำการบ้าน เล่นการพนัน ส่วนสาเหตุสำคัญรองลงมา คือ ทัศนคติต่อวิชาและคณะที่เรียนไม่ดี เลือกวิชาไม่ตรงกับ ความสนใจ ไม่ชอบการสอนของอาจารย์ และขาดความสัมพันธ์กับอาจารย์ สาเหตุอื่น ๆ ที่มีความสำคัญใกล้เคียงกันคือ กิจกรรมนักศึกษามากเกินไป ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี มีปัญหาสุขภาพ ทุจริตในการสอน เป็นต้น

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 : 7) กล่าวว่า การใกล้ชิดสังสรรค์กับอาจารย์ผู้สอน การอยู่ร่วมกันในระบบบริหารในสังคมมหาวิทยาลัย บรรยากาศรอบ ๆ รั้วอุดมศึกษา กลุ่มเพื่อน จะเป็นผลช่วยเหลือหลอมให้นิสิตเป็นคนที่มีบุคลิกที่ดี โดยเห็นที่ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณีในมหาวิทยาลัย วัฒนธรรมของนิสิตและภูมิหลังของนิสิตเป็นเครื่องหล่อหลอมความประพฤติ ความคิด และบุคลิกภาพ ของบุคคลที่มีอยู่ในสังคม มหาวิทยาลัยนั้น ๆ ดังนั้นการเรียนรู้ของนิสิตจึงไม่ได้อยู่เพียงการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยในลักษณะต่าง ๆ จะเป็นองค์ประกอบในการหล่อหลอม และพัฒนานิสิตให้มีบุคลิกภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ตามที่มหาวิทยาลัยคาดหวัง ซึ่งสอดคล้องกับ เกษม วัฒนชัย (การศึกษา. 2532 : 67) กล่าวว่า ช่วงชีวิตที่เรียนในมหาวิทยาลัยเป็นช่วงชีวิตที่มีคุณค่ามากที่สุด นิสิตควรใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง เพราะว่าในช่วงเวลาสี่ปีนี้ เป็นการเติมคนให้เต็ม “อุดมศึกษา” คือการเรียนให้เต็ม นิสิตต้องใช้เวลาในมหาวิทยาลัยทั้งในและนอกห้องเรียนในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

จากปัญหาและเหตุผลที่กล่าวข้างต้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นศิษย์เก่าของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้เคยใช้ชีวิตช่วงหนึ่งในการศึกษาหาความรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การใกล้ชิดกับอาจารย์ กลุ่มเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง ทั้งในคณะและนอกคณะ การร่วมทำกิจกรรมทุกระดับในมหาวิทยาลัย เริ่มตั้งแต่ระดับภาควิชา ระดับคณะ และระดับมหาวิทยาลัย และมองเห็นคุณค่าของการใช้ชีวิตตลอดระยะเวลา 4 ปี ในระดับปริญญาตรี รวมทั้งได้มีโอกาสร่วมกับทางคณาจารย์จัดโครงการพัฒนานิสิตรุ่นน้องอยู่บ่อยครั้ง และได้รับข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของคณะ พบว่า นิสิตมีปัญหา ได้แก่ ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับอาจารย์และเพื่อน แต่งกายไม่สุภาพ ขาดสัมมาคารวะ ไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมของคณะ เข้าเรียนและขาดเรียนบ่อยครั้ง เป็นต้น

ที่ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2544 จำนวน 100 คน โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งใช้คำถามข้อ 1 ว่า “ในระหว่างที่ท่านศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ท่านมีปัญหาหรือไม่” คำตอบที่ตอบมากที่สุด คือ มีปัญหา มีผู้ตอบจำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 84 และ ไม่มีปัญหา มีผู้ตอบจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16

คำถามข้อที่ 2 คือ “ถ้าท่านมีปัญหา ปัญหาของท่านคืออะไร (เช่น ปัญหาทางการศึกษา ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม)” คำตอบที่ตอบมากที่สุด คือ ด้านการศึกษา มีผู้ตอบจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมา คือ ด้านสังคม เพื่อน มีผู้ตอบจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจ – การเงิน มีผู้ตอบจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12 รองลงมา คือ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม มีผู้ตอบจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และอันดับสุดท้าย คือ ด้านอื่นๆ มีผู้ตอบจำนวน 9 คน คิดเป็น ร้อยละ 9

คำถามข้อ 3 คือ “ท่านมีวิธีแก้ไขปัญหาของท่านอย่างไร” คำตอบที่ตอบมากที่สุด คือ แก้ปัญหาด้วยตนเอง มีผู้ตอบจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมา คือ ปรึกษาเพื่อน รุ่นพี่ มีผู้ตอบจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20 รองลงมา คือ ปรึกษาอาจารย์ มีผู้ตอบจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 รองลงมา คือ ปรึกษาพ่อแม่ มีผู้ตอบจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5 และอันดับสุดท้าย คือ เก็บปัญหาไว้ไม่ทำอะไรเลย มีผู้ตอบจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4

จากความสำคัญและเหตุผลประกอบกับการที่ได้สำรวจปัญหาในข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่คณะมนุษยศาสตร์ ควรจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตในคณะ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณา วางแผนและจัดนโยบายให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตและรูปแบบการดำรงชีวิตของนิสิต เพื่อให้นิสิตสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่าสมกับปณิธานของมนุษยศาสตร์ในการขัดเกลาความคิด จิตใจมนุษย์ ให้อยู่ในกรอบความดี ความงาม รู้จักความจริงเกี่ยวกับตนเอง และมีวิถีชีวิตหรือการดำรงตนอย่างมี

ความสุข ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย กับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย ที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความสำคัญของการวิจัย

เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัย ในการจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับการดำรงชีวิตของนิสิตมากที่สุด อันจะส่งผลให้นิสิตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ มีคุณลักษณะสมตามความมุ่งหวังของมหาวิทยาลัย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนิสิตระดับชั้นปีที่ 1-4 ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2544 รวม 1,331 คน เป็นนิสิตชาย 260 คน นิสิตหญิง 1,071 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนิสิตระดับชั้นปีที่ 1-4 ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2544 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้สาขาวิชา ชั้นปี และเพศ เป็นชั้น (Strate) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน เป็นนิสิตชาย 32 คน และนิสิตหญิง 268 คน ซึ่งมีความเชื่อถือได้ ร้อยละ 95 (Yamane. 1967 : 886 - 887)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่

1.1.1 เพศ

1.1.2 ระดับชั้นปี

1.1.3 สาขาวิชา

1.1.4 ภูมิสำเนา

1.1.5 บุคลิกภาพ

1.2 ตัวแปรด้านครอบครัว ได้แก่ รายได้ของผู้ปกครอง

1.3 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ได้แก่

1.3.1 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

1.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนของนิสิตในระหว่างที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งจะส่งผลหรือขัดขวางให้นิสิตมีความพร้อมในการเรียนและพัฒนาตนเองให้สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ ทั้งด้านวิชาชีพชั้นสูง สติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย ในที่นี้ผู้วิจัย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านการศึกษา หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนของนิสิตเกี่ยวกับการเรียน ได้แก่ การปรับตัวในการฟังคำบรรยายและจดคำบรรยาย การเข้าชั้นเรียน การลงทะเบียน

1.2 ด้านสังคม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนของนิสิตเกี่ยวกับการปรับตัวในสังคม ได้แก่ การคบเพื่อนเพศเดียวกัน การคบเพื่อนต่างเพศ การใช้เวลาว่าง และความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง

1.3 ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนของนิสิตเกี่ยวกับการใช้จ่ายในมหาวิทยาลัย ได้แก่ ค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าอาหาร ค่าเครื่องแต่งกาย ค่ากิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ ค่าเช่าสังคมในกลุ่มเพื่อน และการหารายได้พิเศษด้วยตนเอง

1.4 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนของนิสิตเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ได้แก่ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมศิลปวัฒนธรรมและประเพณี และกิจกรรมการรับน้องใหม่

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย หมายถึง สิ่งที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิต ในที่นี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่

2.1.1 เพศ ได้แก่ นิสิตชาย และนิสิตหญิง

2.1.2 ระดับชั้นปี ได้แก่ ชั้นปีที่ 1,2,3,4

2.1.3 สาขาวิชา ได้แก่

2.1.3.1 สาขาจิตวิทยา

2.1.3.2 สาขาปรัชญา

2.1.3.3 สาขาภาษา ได้แก่ สาขาภาษาและวรรณคดีไทย สาขาภาษาและวรรณคดีอังกฤษ สาขาภาษาฝรั่งเศส สาขาภาษาจีน และสาขาภาษาเพื่อนานาชาติ

2.1.3.4 สาขาวรรณกรรมสำหรับเด็ก

2.1.3.5 สาขาบรรณรักษ์และสารสนเทศ

2.1.4 ภูมิสำเนา หมายถึง สถานที่ซึ่งบิดามารดาหรือผู้ปกครองเลี้ยงดู ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

2.1.4.1 ส่วนกลาง ได้แก่ กรุงเทพฯ และปริมณฑล

2.1.4.2 ส่วนภูมิภาค ได้แก่ ต่างจังหวัด

2.1.5 บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะหรือพฤติกรรมที่แสดงออก ของนิสิตที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต ซึ่งทำให้นิสิตนั้นมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งตามแบบสำรวจการกระทำกิจกรรมของเจนกินส์ (Jenkins Activity Survey) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

2.1.5.1 ลักษณะบุคลิกภาพแบบเอ เป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่รักความก้าวหน้า ชอบฟันฝ่าอุปสรรค มีความก้าวร้าว โกรธง่าย ชอบทำงานให้ประสบผลสำเร็จ และสัมฤทธิ์ผล ชอบทำงานด้วยความรวดเร็ว และไม่ชอบการรอคอย

2.1.5.2 ลักษณะบุคลิกภาพแบบบี เป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่ค่อนข้างเฉื่อยชา จิตใจเยือกเย็น ทำงานไปเรื่อย ๆ ไม่หวังผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน ไม่ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ อุดหนุนและรอคอยได้

2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่

2.2.1 รายได้ของผู้ปกครอง หมายถึง รายได้ของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ซึ่งเป็นรายได้ประจำเดือนของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

2.3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.3.1 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ หมายถึง พฤติกรรมที่อาจารย์ปฏิบัติต่อนิสิต และนิสิตปฏิบัติต่ออาจารย์ ทั้งในและนอกห้องเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1.1 พฤติกรรมที่อาจารย์ปฏิบัติต่อนิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ ให้ความสนใจต่อนิสิต สร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่ให้นิสิตเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง ให้ความรักความเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา และข้อชี้แนะแก่นิสิตทั้งในด้านการเรียนและด้านส่วนตัวที่นิสิตมาขอคำปรึกษา

2.3.1.2 พฤติกรรมที่นิสิตปฏิบัติต่ออาจารย์ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ เคารพเชื่อฟังอาจารย์ผู้สอน ตั้งใจและสนใจกระทำในสิ่งที่อาจารย์อบรมสั่งสอน และซักถามอาจารย์เมื่อมีข้อสงสัยด้านการเรียนและด้านส่วนตัว

2.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นิสิตและเพื่อนปฏิบัติต่อกันด้านการเรียนและด้านส่วนตัวทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีความใกล้ชิด ห่วงใยสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนด้วยความรักและสามัคคี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 2.1 บุคลิกภาพ
 - 2.2 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์
 - 2.3 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย

1.1.1 ลักษณะและธรรมชาติของนักศึกษา

นักศึกษาในมหาวิทยาลัย มีอายุตั้งแต่ 17-22 ปี ซึ่งเป็นวัยที่กำลังจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ บุคคลในวัยนี้มักจะมีอารมณ์อ่อนไหว ในขณะเดียวกันก็มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น อยากทดลองสิ่งแปลกใหม่ มีความคิดคำนึงค่อนข้างเพื่อฝันและพร้อมที่จะยอมรับอุดมการณ์ที่ตนเชื่อถือ ในทางจิตวิทยานี้เป็นวัยที่นักศึกษา กำลังแสวงหาเอกลักษณ์ (Identity) ของตนเอง โดยเฉพาะนักศึกษาที่มีสติปัญญาสูงกว่านักศึกษาทั่วไป การปฏิบัติตัวของนักศึกษาเหล่านี้ จึงมีลักษณะพิเศษ ไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์หรือระเบียบมหาวิทยาลัย รวมทั้งประเพณีของสังคม การที่มหาวิทยาลัยจะหวังให้นักศึกษาคอยฟังแต่คำสั่งจากผู้ใหญ่ หรือจะให้นักศึกษารู้จักยับยั้งชั่งใจคิดเช่นผู้ใหญ่ นั้นย่อมเป็นไปไม่ได้ การปฏิบัติของมหาวิทยาลัยจะต้องสร้างความพอดีกับสภาวะทางจิตใจของนักศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้ได้พัฒนาอารมณ์และบุคลิกภาพของตนอย่างสมบูรณ์ (ทองเรียน อมรัชกุล. 2525 : 34)

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2527 : 28) กล่าวว่า ผลการวิจัยที่ศึกษาสภาพนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกา มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับสภาพนักศึกษาในปัจจุบันของประเทศไทย คือ

1. นักศึกษาปีที่ 1 รู้สึกสนใจ ตื่นเต้นต่อทุก ๆ สิ่งที่อยู่รอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียน หรือกิจกรรมสังคมในมหาวิทยาลัย นักศึกษาอยากเรียน มีความตั้งใจในการศึกษาและอยากปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งจะสนิทสนมและเชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์

2. นักศึกษาปีที่ 2 ไม่ค่อยพอใจครู อาจารย์ เริ่มมีความคิดเห็นขัดแย้ง และเป็นปฏิปักษ์ต่อมหาวิทยาลัย มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่ขึ้น

3. นักศึกษาปีที่ 3 มักสงบเงียบ ชอบอยู่กับกลุ่มเพื่อน ๆ มากกว่า มีความเฉยเมยต่อสังคมมหาวิทยาลัย และต่อการเรียน อาจมีความคิดที่จะมีเพื่อนต่างเพศที่สนิทสนมพอที่จะเป็นคู่รัก

4. นักศึกษาปีที่ 4 ส่วนมากมักจะยุ่งเกี่ยวกับการหางาน การศึกษาต่อ และความก้าวหน้าในอนาคตมากกว่ากิจกรรมของมหาวิทยาลัย

ทองเรือน อมรชุกุล (2525 : 38 – 39) กล่าวถึงลักษณะของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยจำแนกตามชั้นปีเช่นเดียวกัน คือ

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเพื่อความมุ่งหวัง ดังนี้

1.1 ความสำเร็จในเชิงวิชาการ สนใจการศึกษาหาความรู้ความคิดต่าง ๆ

1.2 ต้องการเข้าใจตนเอง (Self Understanding) เข้าใจปัญหาของสังคม รวมทั้งแสวงหาเอกลักษณ์ของตน

1.3 แสวงหาฐานะส่วนตัว

1.4 มีความเป็นมิตร ผูกพันกับเพื่อน และชอบอยู่ในกลุ่ม

1.5 มีมนุษยธรรม สุภาพเรียบร้อย ให้ความคุ้นเคยและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความรู้สึกกระตือรือร้นระหว่างความกลัวและความตื่นเต้นจะเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย

2. นักศึกษาชั้นปีที่ 2 นักศึกษาส่วนมากมักจะเกิดความไม่พอใจมหาวิทยาลัย แต่ในบางกรณีก็เพียงแต่จะมีความเบื่อและรู้สึกเฉย ๆ ไม่ยินดียินร้ายต่อสภาพทั่วไปในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ก็เพราะพวกนี้ถูกทอดทิ้งและไม่ได้รับการเอาใจใส่ จนกระทั่งเกิดความรู้สึกมาเองว่าตนเองเป็นคนขาดความรับผิดชอบดังนั้นลักษณะภายนอกของนักศึกษาเหล่านี้ก็คือการริเริ่มสร้างเสริมความเป็นแบบแผนของกลุ่มย่อยขึ้นจนเกิดเป็นวัฒนธรรมเพื่อนฝูงขึ้น (Peer Culture)

3. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 เนื่องจากเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มาแต่เดิม นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จะมีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของตนเองเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่สูงมาก สำหรับในกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ด้วยกันเอง จะมีความคิดเห็นแตกแยกออกไปน้อยมาก กล่าวคือมีความคิดไปในแนวเดียวกันเป็นส่วนมาก มีค่านิยมคล้ายคลึงกันและทุกคนจะมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ลักษณะที่คล้ายกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คือ ความไม่พอใจมหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์มหาวิทยาลัยอย่างรุนแรง

4. นักศึกษาชั้นปีที่ 4 นักศึกษามีแนวโน้มที่จะความสนใจไปจากมหาวิทยาลัย จะไม่มีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เริ่มตั้งแต่ไม่สนใจวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของนักศึกษา รวมทั้งไม่ยอมรับระเบียบประเพณีของนักศึกษาด้วยกันเอง โดยส่วนมากแล้วจะสนใจกับเรื่องส่วนตัว เฉพาะอย่างยิ่งภายหลังสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในระดับปริญญาตรีไปแล้ว

สำหรับข้อสังเกตที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งคือ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 นั้น จะพอว่าเป็นได้ทั้งมิตรและศัตรูต่อกัน ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 นั้นมักจะเป็นเพื่อนฝูงกันก็ต่อเมื่อเรียนวิชาที่เหมือน ๆ กัน และอยู่ในชั้นเดียวกันเท่านั้น แต่ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ส่วนมากต่างคนต่างอยู่ และไม่มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งต่อกัน

จะเห็นได้ว่าลักษณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยนั้น ได้รวมเอาลักษณะของวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น และลักษณะเฉพาะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเข้าไว้ด้วยกัน และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น พอจะสรุปได้ว่า นักศึกษาในแต่ละชั้นปีมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปด้วย นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาต่างกัน จะมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้งในด้านความรู้สึนึกคิดและพฤติกรรมที่แสดงออก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียน การเข้าร่วมกิจกรรม การเข้ากลุ่มเพื่อน เป็นต้น โดยได้รับอิทธิพลจากอาจารย์รุ่นพี่ และเพื่อน ๆ เป็นผู้ที่ทำให้นักศึกษาเปลี่ยนแปลงไป

1.1.2 สภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

เกษม เขมันธ์ (2514 : 11 – 16) กล่าวถึงชีวิตการเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่า การเรียนในมหาวิทยาลัยปีที่ 1 นักศึกษาจะต้องปรับตัวเข้ากับการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะอาจารย์แต่ละท่านมีวิธีการสอนแตกต่างกัน เช่น การบอกจุดคำบรรยายและตรวจสอบสมุดจดงานเพื่อให้คะแนน หรือการแจกเอกสารแก่นิสิตและบรรยายตามเอกสารเป็นต้น ซึ่งตลอดระยะเวลาการศึกษา 4 ปีนั้น ชีวิตการเรียนจะไม่แตกต่างกับนักเรียนมัธยมศึกษา เพราะคนที่ขาดเรียนจะขอยืมสมุดจดงานของคนที่ย้ายเรียน ซึ่งตนขาดเรียนบางคนเมื่อถึงเวลาสอบสามารถทำคะแนนสอบได้ดีกว่า ส่วนในด้านสังคม นิสิตปีที่ 1 จะต้องฝึกร้องเพลงเชียร์แข่งกีฬาห้องใหม่ เข้าร่วมงานรับน้องใหม่ เพราะถือว่าชีวิตการเรียนไม่ควรอยู่แต่ภายในห้องเรียนหรือคณะของตนเองเท่านั้น ซึ่งนิสิตได้ใช้เวลาในการทำกิจกรรมจนทำให้ผลการเรียนต่ำลง จนกระทั่งปีที่ 3 นิสิตเริ่มทำกิจกรรมน้อยลง เพื่อเปิดโอกาสให้นิสิตปีที่ 2 เป็นผู้ทำกิจกรรมบ้าง และเมื่อปีสุดท้ายของชีวิตการเรียนในมหาวิทยาลัย นิสิตจะเริ่มวิตกกังวลในความสามารถของตนเองก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา เพราะตลอดเวลาที่เรียนในมหาวิทยาลัย บางคนไม่เรียนหนังสือจะทำกิจกรรมและเที่ยวเตร่เท่านั้น

วีระ สมบูรณ์ (2531 : 16 – 38) กล่าวถึงประสบการณ์และชีวิตการเป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ของตนเองว่าในช่วงแรกของการเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยได้พยายามเข้าชั้นเรียนทุกชั่วโมง ทุกวิชา ต่อมาก็จะเข้าห้องเรียนเป็นครั้งคราว ทั้งนี้เพราะอาจารย์พูดจับประเด็นไม่ได้ ในที่สุดจึงเลิกเข้าชั้นเรียนไป นอกจากการเข้าเรียนก็อยู่ในห้องสมุด และเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้เวลามากอยู่ที่ชุมนุมพุทธศาสตร์ ภายหลัง 6 ตุลาคม กิจกรรมนักศึกษาซบเซาลง แต่ความคิดหลัก ๆ ยังถูกส่งต่อ ๆ มาก และได้พยายามรื้อฟื้นในรูปกลุ่มกิจกรรมองค์การนักศึกษา โดยตนเองทำหน้าที่สารณียากรของวารสารปาจารย์สาร จนกระทั่งปีที่ 3 ได้ลาออกจากหน้าที่สารณียากร และใช้ชีวิตในการอ่านหนังสือ พบปะผู้อื่นโดยการนั่งเล่นหมากรุก เล่นไฟกับเพื่อน ๆ ที่ริมน้ำ หรือไปสนทนากับกลุ่มเพื่อนต่าง ๆ นอกจากนั้นก็ช่วยทำงานชุมนุมอื่น ๆ ซึ่งจะมีเพื่อนเป็นผู้ชักชวนเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปสภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยได้ว่าการดำเนินชีวิตของนิสิตนักศึกษาภายในรั้วมหาวิทยาลัยนั้นไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น แต่นิสิตนักศึกษายังได้เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตจากนอกห้องเรียนอีกด้วย ทั้งนี้เพราะการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ให้ความอิสระแก่นักศึกษาอย่างมาก ในการเลือกดำเนินชีวิตของตน ซึ่งนักศึกษาในแต่ละชั้นปี ก็จะมีกิจกรรมและการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันไป

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

แอสติน (Astin. 1984 : 1 – 10) ได้ศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาในสหรัฐอเมริกา พบว่าพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ดื่มเหล้า กินยานอนหลับ และสิ่งเสพติด จะพบในนักศึกษาที่เริ่มเข้าสู่มหาวิทยาลัย และจะเพิ่มขึ้นตามกาลเวลาที่อยู่ในมหาวิทยาลัย ดังนั้นการใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมหรือการแสดงออกถึงความต้องการของนักศึกษานั้น กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อนักศึกษาที่จะนำไปทางที่ดีหรือทางเสียก็ได้

เพอร์ลแมน (Perlman. 1973 : 13 – 15) ได้อธิบายว่า ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ประกอบด้วยค่าใช้จ่าย 2 อย่าง คือ

1. ค่าใช้จ่ายทางตรง เป็นค่าใช้จ่ายหรือลงทุนไปจริง เพื่อการศึกษาประกอบด้วย ค่าใช้จ่าย 2 อย่าง คือ

1.1 ค่าใช้จ่ายทางตรงของสังคม เป็นค่าใช้จ่ายที่สังคมลงทุนให้กับการศึกษา ได้แก่ ค่าจ้างครู ค่าอุปกรณ์ ค่าที่ดิน ค่าอาหาร ซึ่งทางสถาบันการศึกษา อาจได้รับจัดสรรจากเงินงบประมาณ เงินภาษี หรือเงินบริจาคอื่น ๆ

1.2 ค่าใช้จ่ายทางตรงส่วนตัว เป็นค่าใช้จ่ายที่แต่ละคนลงทุน เพื่อที่จะได้รับการศึกษา ได้แก่ ค่าเล่าเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียนและอื่นๆ

2. ค่าใช้จ่ายทางอ้อม เป็นรายได้ที่เสียไป เนื่องจากการที่บุคคลใช้เวลามาเรียนหนังสือแทนที่จะไปทำงาน ยังทำให้เสียโอกาสที่จะได้รับรายได้ เรียกว่า ค่าเสียโอกาส

ชีฮาน (Sheehan, 1973 : 31) ได้แบ่งสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษา ออกเป็น 2 ประการ คือ

1. การลงทุนของสังคม หมายถึง การลงทุนที่รัฐจ่ายไปเพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2. การลงทุนส่วนตัว หมายถึง การลงทุนที่ประชาชนต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อให้ได้การศึกษา จากแนวความคิดข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายส่วนตัวเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ธีระ นทีวุฒิภูล (2521 : 40) ได้ศึกษาความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนิติตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า อันดับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนิติตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ กิจกรรมทางวิชาการ ศิลปดนตรี การพูดและการพิมพ์ ส่งเสริมวิชาชีพ กิจกรรมงานอดิเรก ศาสนาและวัฒนธรรม กีฬาและสุขภาพ กิจกรรมทางสังคม สังคมสงเคราะห์ และบำเพ็ญประโยชน์ และเมื่อจำแนกตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา ภูมิภาค และรายได้ของครอบครัว พบว่า อันดับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนิติตจะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุปผา การ์เวท (2527 : 66 -69) ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีต่อสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อน พบว่า นักศึกษาส่วนมากจะเลือกคบเพื่อนที่มีรสนิยม ความคิดเห็นและลักษณะนิสัยใจคอที่คล้ายคลึงกัน นักศึกษามีอิสระในการเลือกคบเพื่อนต่างเพศสูงและคบกันอย่างอิสระ ซึ่งเป็นแนวทางนำไปสู่เพศสัมพันธ์ได้มาก มีนักศึกษาเพียงส่วนน้อยที่เลือกคบเพื่อนเพศเดียวกันในทำนองชู้สาว ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในสังคม เมื่อจำแนกตามตัวแปรเพศ นักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่สำหรับนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกัน จะมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

ประภาศรี สุนันทุตร (2522 : 61) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงในทัศนะของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาร้อยละ 96.83 เข้าห้องเรียนก่อนเวลาที่อาจารย์จะเข้าสอน นักศึกษาที่สามารถจดคำบรรยายได้ทันอยู่เสมอมีร้อยละ 65.30 นักศึกษาที่เข้าเรียนด้วยความเพลิดเพลินมีเพียงร้อยละ 51.26 และมีนักศึกษาที่ไม่เคยตกเตียงเกี่ยวกับปัญหาวิชาการกับอาจารย์สูงถึงร้อยละ 74.93 และเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมในด้านการเรียนแตกต่างกัน แต่นักศึกษาในคณะวิชาต่างกัน และภูมิลำเนาต่างกัน จะมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมในด้านการเรียนไม่แตกต่างกัน

สว่างจิต ศรีระชา (2530 : 170 - 171) ได้ศึกษาชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นในด้านเศรษฐกิจพบว่า นักศึกษาใช้จ่ายเงินสำหรับชีวิตในมหาวิทยาลัยแตกต่างกันตามรายได้ที่ได้รับจากผู้ปกครอง นักศึกษาจะใช้จ่ายเงินเป็นค่าอาหารมากกว่าค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ นอกจากนั้นเป็นค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าใช้จ่ายในการเที่ยวเตร่ ค่าสังคมในกลุ่มเพื่อน และค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

✓ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย สรุปได้ว่า ตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษา คือ เพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา ภูมิสำเนา รายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ผู้วิจัยคาดว่าตัวแปรดังกล่าวจะมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความเป็นอยู่ของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะผู้บริหารและอาจารย์ ได้เข้าใจการดำรงชีวิตของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย และนำมาจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับนักศึกษามากที่สุด ทำให้นักศึกษาได้มีการศึกษาอย่างสมบูรณ์และมีคุณลักษณะสมความมุ่งหวังของมหาวิทยาลัย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

2.1.1 ความหมายและความสำคัญของบุคลิกภาพ

"บุคลิกภาพ" นักจิตวิทยาและนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายทัศนะด้วยกัน เช่น อนาสตาสี (จรรยา เกษศรีสังข์. 2537 : 11 - 15 ; อ้างอิงจาก Anastasi. 1968) กล่าวว่า บุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อม พันธุกรรมเดียวกันแต่อยู่ในสิ่งแวดล้อมต่างกัน อาจก่อให้เกิดบุคลิกภาพต่างกันได้ หรือแม้แต่สภาพแวดล้อมและพันธุกรรมเดียวกัน นอกจากนี้ ฮิลการ์ด และแอทกินสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 41 ; อ้างอิงจาก Hilgard and Atkinson. 1967) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะรวมของบุคคล และวิธีการแสดงออกของพฤติกรรมของเขา ส่วน ออลพอร์ต (จรรยา เกษศรีสังข์. 2537 : 11 - 15 ; อ้างอิงจาก Allport. 1967) ได้อธิบายว่า บุคลิกภาพ เป็นระบบการเคลื่อนไหวของอินทรีย์ที่อยู่ภายในจิตใจบุคคลและเป็นตัวกำหนดลักษณะนิสัย (Traits) ประจำตัวของบุคคลนั้นทั้งหมด

รุช (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 41 ; อ้างอิงจาก Ruch. 1953) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือตัวเราทั้งตัว หรืออัตตะที่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมานั้น เป็นกระเจกเงาที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติของบุคคลนั้น ๆ นอกจากนี้ สายสุรี จุติกุล (2511 : 8) กล่าวว่าเช่นเดียวกันว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ส่วนต่าง ๆ ของบุคคลที่รวมกันแล้วทำให้บุคคลนั้นแตกต่างบุคคลอื่น ส่วนต่าง ๆ นั้น ได้แก่ อุปนิสัย นิสัยใจคอ ความ

สนใจ ทักษะ ทักษะการปรับตัว โครงสร้างของร่างกาย ซึ่งส่วนต่าง ๆ เหล่านี้จัดเป็นลักษณะที่สำคัญของแต่ละบุคคล และเชดคักดี โฆวาสินธุ์ (2530 : 3) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยที่รวมเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลและเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งพิจารณาได้จากรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลนั้น

จากความหมายของบุคลิกภาพ ดังกล่าว สรุปได้ว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกด้าน การกระทำเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลเฉพาะตัว ซึ่งเกิดจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม

2.1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

กาญจนา คำสุวรรณ (2524 : 194 - 195) กล่าวว่า ประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมและส่งผลต่อบุคลิกภาพนั้น แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ประสบการณ์ร่วมทางวัฒนธรรม เป็นประสบการณ์ที่บุคคลได้รับเหมือนกัน หรือต่างกัน มีผลให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันตามความเชื่อ ทักษะ ค่านิยม ประเพณี และคำสอนของสังคมนั้น ๆ

2. ประสบการณ์เฉพาะตัว เป็นอิทธิพลที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ผู้ปกครอง ที่แตกต่างกัน มีผลให้แต่ละคนได้รับการหล่อหลอมบุคลิกภาพไม่เหมือนกัน ผู้ที่ได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสม ได้รับความรัก เอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ก็จะพัฒนาบุคลิกภาพไปในทิศทางเหมาะสม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุผลและมองโลกในแง่ดี ในขณะที่ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยหรือเข้มงวด จะมีบุคลิกภาพไปในทิศทางตรงกันข้าม มีความก้าวร้าว ไม่ไว้วางใจคน หวาดระแวง และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสังคม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 44) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ ประกอบด้วย พันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล กล่าวคือ

1. พันธุกรรม สิ่งถ่ายทอดทางพันธุกรรม ส่วนมากเป็นลักษณะทางกาย เช่น ความสูงต่ำ ลักษณะเส้นผม สีของผิว ชนิดของโลหิต โรคภัยไข้เจ็บบางชนิด และข้อบกพร่องทางร่างกายบางชนิด เช่น ตาบอดสี ศีรษะล้าน นิ้วเกิน มือติดกัน ฯลฯ ซึ่งลักษณะทางกายเหล่านี้เป็นอิทธิพลของพันธุกรรมที่มีต่อบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลทั้งสิ้น

2. สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของมนุษย์ทั้งพัฒนาการทางกาย ทางจิต และบุคลิกภาพ คือ บุคคลอื่นๆ รอบตัวเรา ครอบครัว กลุ่มคน และวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์คนอื่นๆ นี้ จะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาทางบุคลิกภาพ ทักษะ และพฤติกรรมทางสังคมมนุษย์

3. ช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล แสดงถึง ระดับพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ อันเกิดจากอิทธิพลร่วมระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และแม้ระยะสำคัญของพัฒนาการของมนุษย์ส่วนมากจะอยู่ในช่วงชีวิตเด็กเป็นส่วนมาก

อีริกสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 42 ; อ้างอิงจาก Erikson. 1959) เชื่อว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์นั้น มิได้หยุดยั้งแต่ในวัยเด็ก แต่จะมีการพัฒนาลักษณะต่าง ๆ ของบุคลิกภาพอย่างเป็นลำดับ ตลอดช่วงชีวิตของบุคคลแต่ละบุคคล

ฉลอง ภิรมย์รัตน์ (2531 : 29 - 30) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ มี 2 ปัจจัยใหญ่ ๆ คือ

1. องค์ประกอบด้านพันธุกรรม เป็นการถ่ายทอดยีนส์จาก พ่อ แม่ หรือบรรพบุรุษไปสู่ลูกหลาน ได้แก่ ลักษณะทางด้านรูปร่าง หน้าตา ท่าทาง ผิวพรรณ อารมณ์ ตลอดจนระบบประสาทและเลือด เป็นลักษณะที่ติดตัวมาแต่เกิด

2. องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นธรรมชาติ และสภาพวัฒนธรรม ประเพณี กฎเกณฑ์ ระเบียบต่าง ๆ ในสังคมที่บุคคลเกี่ยวข้องอยู่ เป็นผลให้เกิดการเรียนรู้ และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้แก่ ลมฟ้าอากาศ ที่อยู่อาศัย อาหาร ตลอดจนคนที่อยู่ใกล้ชิด องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมนี้มีผลให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้บุคลิกภาพของคนแตกต่างกัน

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่าอิทธิพลของพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลให้มีลักษณะที่แตกต่างกันไป

2.1.3 ประเภทของบุคลิกภาพ

การพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่แสดงออกทางกายภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลักษณะเค้าหน้าหรือโครงสร้างต่าง ๆ ของร่างกายและบุคลิกภาพ เป็นความเชื่อว่ามีมนุษย์เรานั้น มีลักษณะทางสรีระเป็นแบบ ๆ ไป แต่ละแบบอาจเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคลิกภาพแต่ละอย่าง (Luthan. 1989 : 160) ดังนั้น จึงมีผู้แบ่งบุคลิกภาพของคนออกเป็นหลายประเภท เช่น ความคิดของจุง (Hergenharn. 1990 : 58 - 85 ; citing Jung. n.d.) ได้พิจารณาบุคลิกภาพของคนโดยยึดถือสังคมเป็นหลัก เขาได้แบ่งบุคลิกภาพของคนออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. บุคลิกภาพที่ชอบเก็บตัว (Introvert) เป็นคนที่ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่น เคร่งครัดต่อระเบียบแบบแผน มีมาตรการและกฎเกณฑ์ที่แน่นอนในการควบคุมอุปนิสัยของตนเอง เชื่อตัวเอง และการกระทำทุกอย่างที่มักจะทำขึ้นอยู่ด้วยตัวเองเป็นใหญ่ บุคคลประเภทนี้จะผูกพันกับตนเองมากกว่าที่จะผูกพันกับสังคมหรือบุคคลอื่น

2. บุคลิกภาพที่ชอบแสดงตัว (Extrovert) เป็นคนเปิดเผย คุยเก่ง ร่าเริง ปรับตัวได้ดีในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มีความเชื่อมั่นในตนเองบนรากฐานของเหตุผลและความจริง

ส่วน เครชเมอร์ (Samuel. 1981 : 190 - 191; citing Kretschmer. 1921) และ เชลดอน (Burger. 1986 :189 ; citing Sheldon. 1942) เห็นว่าบุคลิกภาพของคนขึ้นอยู่กับรูปร่างลักษณะของคน จึงได้แบ่งบุคลิกภาพของคนตามรูปร่างหรือโครงสร้างทางสรีรวิทยา สอดคล้องกันเป็น 3 ประเภทคือ

1. ประเภทที่มีร่างกายอ้วนเตี้ย คอโต ร่างกายมีไขมันมาก พุงยื่น (Pygmy หรือ Endomorphy) คนประเภทนี้เป็นคนที่ชอบแสวงหาความสบาย ไม่รีบร้อน ชอบการสังคม สนุกสนานรื่นเริง โกรธง่ายหายเร็ว และกินจุ
2. ประเภทที่มีรูปร่างผอมสูง ตัวยาว แขนยาว อ่อนแอ (Ectomorphy) คนประเภทนี้มีลักษณะเคร่งขรึม เอาการเอางาน มีความเครียดทางอารมณ์อยู่เป็นนิจ ชอบสันโดษ ไม่เข้าสังคม
3. ประเภทที่มีรูปร่างสูงใหญ่ แข็งแรง เต็มไปด้วยกล้ามเนื้อ ร่างกายแข็งแรงชอบออกกำลังกาย (Athletic หรือ Mesomorphy) คนประเภทนี้ชอบทำอะไรแปลก ๆ ช้น ๆ ไม่ใคร่มีความทุกข์ร้อน ไม่เคยพูดถึงเรื่องความเป็นความตาย สนุกอยู่เสมอ

นอกจากนี้ ฟรีดแมน และ โรเซนแมน (Farmer and others. 1984 : 34; citing Friedman and Rosenmen. 1974) ได้แบ่งบุคลิกภาพของคนตามลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ บุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบบี รายละเอียดของบุคลิกภาพทั้ง 2 มีดังนี้

1. บุคลิกภาพแบบ เอ (Type A Personality) เป็นบุคลิกภาพของบุคคลที่มีพฤติกรรมดังต่อไปนี้ (Organ and Hamner. 1982 : 272 -273 ; Farmer and others. 1984 : 35 ; Smith and Anderson. 1986 : 1166 - 1167; Fontana and others. 1987 : 177)

1.1 มีความทะเยอทะยาน (Intense Ambition) เป็นบุคคลที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่อยากจะประสบความสำเร็จ

1.2 ชอบแข่งขัน (Competitive Drive) เป็นบุคคลที่ชอบต่อสู้แข่งขันกับผู้อื่นเพื่อให้ตนเองได้ดีกว่าคนอื่น

1.3 แข่งขันกับเวลา (Time Urgency) เป็นบุคคลที่กระทำสิ่งต่าง ๆ อย่างเร่งด่วน ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ทำงานตามแผนเวลา

1.4 สร้างศัตรู (Hostility) เป็นบุคคลที่ยึดตนเองเป็นที่ตั้ง ชอบแสดงออกนอกทาง ข่มผู้อื่น อาฆาตแค้น และขาดความเห็นใจผู้อื่น

1.5 ออดทนต่ำ (Impatient) เป็นบุคคลที่มีความอดทนต่อการรอคอย และอดทนต่อสภาพแวดล้อมทางกาย ทนไม่ได้กับความเฉื่อย

1.6 มีความก้าวร้าว (Aggressiveness) เป็นบุคคลที่นิยมใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาความคับข้องใจ แบ่งเป็นความก้าวร้าวทางวาจา และความก้าวร้าวทางร่างกาย

2. บุคลิกภาพแบบ บี (Type B Personality) เป็นบุคลิกภาพที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับบุคลิกภาพแบบ เอ ซึ่งเป็นบุคคลที่ไม่ทะเยอทะยาน ไม่มุ่งเอาชนะ มีความสงบเสถียร

ทำงานไปพักผ่อนไป ไม่รีบร้อน (Greene and others. 1985 : 165 ; Mitchell and Lanson. 1987 : 203 ; Robbins. 1989 : 511)

2.1.3.1 ประวัติความเป็นมาของการศึกษาบุคลิกภาพแบบ เอ และ บุคลิกภาพแบบ บี

บุคลิกภาพแบบ เอ เป็นบุคลิกภาพที่ค้นพบในราวปี ค.ศ. 1960 อันเนื่องมาจาก นายแพทย์ โรสเมน (Rosemen) ได้เริ่มสังเกตผู้ป่วย โรคหัวใจว่ามีบุคลิกภาพบางอย่างที่แปลกไปจากผู้ป่วยอื่น ๆ จากการสังเกตเหตุการณ์บางอย่างในคลินิกโรคหัวใจของเขา พบว่า แก้วอี้ที่ผู้ป่วยโรคหัวใจมานั่งตรวจนั้นจะมีรอยสักเฉพาะตรงขอบแก้วอี้เท่านั้น แสดงว่า คนไข้ ส่วนใหญ่ของเขานั่งแต่ตรงขอบแก้วอี้ซึ่งทำให้เขาคิดว่าคนเช่นนี้จะต้องเป็นคนรีบร้อน เพราะคนที่ทำอะไรรีบร้อนรีบเร่ง มักนั่งแก้วอี้แค่ตรงขอบแก้วอี้ จะได้ลุกขึ้นได้รวดเร็ว คล้ายกับเป็นลักษณะของความพร้อมที่จะเคลื่อนไหวได้ทันที จากความคิดนี้ทำให้เขาคิดว่า น่าจะมีบุคลิกภาพบางอย่างที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตของเขาอีกว่า ผู้ป่วยโรคหัวใจบางคนนั้นไม่มีปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor) ที่เคยเชื่อกันว่าเป็นสาเหตุสำคัญของโรคหัวใจเลย แต่เดิมนั้น พบว่า การมีโคเรสเตอรอลสูง ความดันโลหิตสูง การสูบบุหรี่ การเป็นเบาหวาน และความอ้วน เป็นปัจจัยที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ ดังนั้น เขาจึงใช้เวลา 8 ปี ในการร่วมกันศึกษาและวิจัยบุคลิกภาพผู้ป่วยโรคหัวใจ และในที่สุดก็พบว่า มี บุคลิกภาพชนิดหนึ่งซึ่งต่อมาเราใช้ชื่อว่าบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคคลที่มีบุคลิกภาพตรงกันข้าม เรียกว่า มีบุคลิกภาพแบบ บี การค้นพบบุคลิกภาพแบบ เอ นั้นถือว่าการค้นพบที่สำคัญเพราะ บุคลิกภาพแบบ เอ เป็นปัจจัยที่เสี่ยงกว่าปัจจัยกายภาพทุกตัว ถ้าเปรียบเทียบระหว่างผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง หรือโรคไขมันในหลอดเลือดสูงกับคนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ แล้ว คนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะถือว่าเป็นปัจจัยที่เสี่ยงที่สุดของการเกิดโรคหัวใจ (จรรยา เกษศรีสังข์. 2537 : 14 ; อ้างอิงจาก รังสิต ห่มระฤก. 2532)

จากประวัติความเป็นมาของการศึกษาบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี นั้น ฟรีดแมน และ โรสเมน (จรรยา เกษศรีสังข์. 2537 : 14 ; อ้างอิงจาก Friedman and Rosemen. 1974) สรุปลักษณะของ บุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี ได้ดังนี้

บุคลิกภาพแบบ เอ (Type A Behavior Pattern Personality) หมายถึง บุคคลที่มีบุคลิกภาพรีบร้อน ชอบแข่งขัน และก้าวร้าว ชอบทำงานให้ได้มาก ๆ ในเวลาอันน้อย ๆ มีความรู้สึกเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว มีความมานะพยายามมากในการทำงาน ชอบฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อประสบความสำเร็จ ชอบทำงานด้วยความรวดเร็วทนไม่ได้อีกกับงานที่ล่าช้า มีความต้องการพักผ่อนน้อยกว่าคนอื่น และถูกกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกโกรธและก้าวร้าวได้ง่าย

บุคลิกภาพแบบ บี (Type B Behavior Pattern Personality) หมายถึง บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่มีความผ่อนคลาย ไม่รีบร้อน และไม่ก้าวร้าว มีลักษณะเรื่อย ๆ เนื่อย ๆ ชอบการพักผ่อนดำเนินชีวิตแบบง่าย ๆ และไม่ชอบฝ่าฟันอุปสรรคในการทำงาน

2.1.3.2 การวัดลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี

บุคลิกภาพแบบ เอ และ บี แบบวัดที่ใช้ในปัจจุบัน มี 3 แบบ (จรรยา เกษศรีสังข์. 2337 : 15 ; อ้างอิงจาก Friedman and Rosemen. 1974) คือ

แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview : SI) ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ เป็นการถามโดยให้ผู้ตอบรายงานพฤติกรรมตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้คนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ ไม่สามารถทน เช่น สถานการณ์ที่ทำให้เกิดความโกรธสถานการณ์ที่มีการแข่งขันอย่างมาก แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการวัดการแสดงออกทางด้านกายภาพ

มาตรวัดลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ ของเฟรมมิงแฮม Framingham Type A Scale : FTAS) เป็นแบบวัดรายงานตนเองเช่นเดียวกับแบบที่หนึ่ง ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ วัดทางด้านแรงขับมุ่งสัมฤทธิ์ การมีความรู้สึกที่เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว และการรับรู้ที่มีความกดดันในการทำงาน

แบบสำรวจการกระทำกิจกรรมของ เจนกินส์ (Jenkins Activity Survey : JAS) เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ บุคคลที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้สูงเป็นบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ โดยกลุ่มบุคคลนี้รายงานว่า มีความรู้สึกที่เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว ทำงานด้วยความรีบเร่ง ไม่ลดละต่อความอ่อนล้าหรือการทำงานที่ประสบความล้มเหลว นอกจากนี้ยังรายงานว่าตนเองทำงานหนักและมีความต้องการผลสัมฤทธิ์มากกว่า โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ รายงานว่า มีความต้องการความก้าวหน้าในอาชีพ มีความตั้งใจเพิ่มสถานภาพอาชีพให้สูงขึ้น รับรู้ว่าได้รับแรงเสริมจากการทำงานมากกว่าอีกทั้งยังมีระดับการศึกษา สูงกว่า

นอกจากนี้ สตรูบและคนอื่น ๆ (Strube and others. 1987) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแบบสำรวจกิจกรรมของเจนกินส์ว่า เป็นแบบวัดบุคลิกภาพแบบ เอ โดยให้ผู้ตอบรายงานพฤติกรรมตนเองว่า มีการแสดงออกอย่างไรและได้ศึกษาพบว่า คนที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มีความเชื่อถือในความสำเร็จของงานมากกว่าความล้มเหลว มีแรงขับในการแข่งขันสูง มุ่งสัมฤทธิ์ และมีความรู้สึกที่เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว

2.1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพ

2.1.4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เคลลีและฮุสตัน (Kelly and Houston. 1985 : 634) ได้ศึกษาบุคลิกภาพแบบ เอ และแบบ บี จำแนกตามความแตกต่างทางด้านลักษณะชีวสังคมภูมิหลัง และการทำงานกลุ่ม ตัวอย่างเป็นหญิงที่ทำงานนอกบ้านจำนวน 220 คน โดยแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า หญิงที่ทำงานนอกบ้านมีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มีระดับการศึกษาสูงกว่า ระดับสถานภาพทางอาชีพสูงกว่า มีชั่วโมงการทำงานมากกว่า มีปริมาณงานที่ทำมากกว่า มีความสับสนในบทบาทการทำงาน ความเครียดในการทำงาน และต้องการประสบการณ์การทำงานมากกว่าบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ บี

ไคลเวอร์และไวน์เดอร์ (Kleiver and Weidner. 1987 : 204) ได้ศึกษาเรื่อง "ลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และระดับความมุ่งมั่น โดยศึกษาจากการตั้งเป้าหมายของความสำเร็จของเด็กและผู้ปกครอง" กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กชาย จำนวน 32 คน และเด็กหญิงจำนวน 41 คน มีอายุระหว่าง 9 - 12 ปี โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นเด็กที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และ บี พบว่า เด็กทั้งสองกลุ่มได้ตั้งเป้าหมายความสำเร็จแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในการกระทำพฤติกรรม เด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะทำงานสำเร็จมากกว่า และมีความเพียรพยายามเพื่อให้ประสบความสำเร็จมากกว่า

สตรูป และโบลันด์ (อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล. 2533 : 19 - 20 ; อ้างอิงจาก Strube and Boland. 1986) ได้ศึกษาการรับรู้สาเหตุของการกระทำและความเพียรในการทำงานของบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และแบบ บี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มีความเชื่อถือในความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการวินิจฉัยความยากของงานกับความเพียรในการทำงานนั้น พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบ กล่าวคือ ถ้างานมีความยากมากขึ้นบุคคลจะมีความเพียรพยายามในการทำงานลดลง และจะมีความเพียรพยายามมากในงานที่มีความยากปานกลาง ในขณะที่บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ บี นั้น มีความเชื่อถือในความสำเร็จและความล้มเหลวไม่แตกต่างกัน และการวินิจฉัยความยากของงาน และความเพียรพยายามมีความสัมพันธ์กันทางบวก

สตรูปและคนอื่น ๆ (อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล. 2533 : 19 - 20 ; อ้างอิงจาก Strube and others. 1987) ได้ศึกษาสถานการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่มีความพยายาม และความสำเร็จไม่สอดคล้องกัน ผลการศึกษาพบว่า บุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มีความพยายามมากขึ้น เพื่อให้ตนเองสามารถควบคุมสถานการณ์ได้

บลูเมนทอลส์ (ชมพูนุท พงษ์ศิริ. 2535 : 28 ; อ้างอิงจาก Blumenthal. 1978) ได้ศึกษาบุคลิกภาพแบบ เอ และแบบ บี ของเด็กนักเรียนชายและหญิง ผลการศึกษา พบว่า เด็กนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะเป็นบุคคลที่มีความเครียดสูงกว่า เด็กนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ บี

ชาวต่างชาติและคนอื่น ๆ (ปิยาภรณ์ กิจอุดมทรัพย์. 2539 : 24 ; อ้างอิงจาก Schwartz and others. 1986) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมของบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และ บี ที่ประสบความสำเร็จในสถานการณ์ที่ไม่มีผู้ใดเคยประสบความสำเร็จเลย และในสถานการณ์ที่มีบางคนประสบความสำเร็จ ผลการศึกษาพบว่า คนที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มีความมุ่งหวังความสำเร็จในสถานการณ์ที่มีโอกาสประสบความสำเร็จได้ แต่จะไม่เอาตัวไปผูกมัดกับงานที่ไม่มีโอกาสประสบความสำเร็จ

2.1.4.2 งานวิจัยในประเทศ

อจรรว วงศ์พัฒนามงคล (2533 : 126 - 127) ได้ศึกษาตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา กลุ่มตัวอย่าง เป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 240 คน เป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 120 คน และไม่มีพฤติกรรมการศึกษาต่อจำนวน 120 คน ตัวแปรที่ศึกษา คือ จิตลักษณะพื้นฐานของบุคคล โดยศึกษาบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี และสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการศึกษาต่อ ผลการศึกษา พบว่า “บุคคลที่มีพฤติกรรมการศึกษาต่อ” มีบุคลิกภาพแบบ เอ อายุน้อย มีความเครียดในการทำงานสูง มีความกลัวความสำเร็จสูง เป็นโสด มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาต่อ มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างสูง และมีการรับรู้ความมั่นคงในการทำงานสูง

ชมพูท พงษ์ศิริ (2535 : 73 - 74) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 , 3 และ 4 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร จำนวน 230 คน ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มีความวิตกกังวลสูงกว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และ 4 และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มีความวิตกกังวลต่ำที่สุด และนักศึกษาพยาบาลที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะมีความวิตกกังวลสูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่มีบุคลิกภาพแบบ บี

จรรยา เกษศรีสังข์ (2537 : 105) ได้ศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีวิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา ยกเว้น วิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียนภาคปฏิบัติ ส่วนนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบ บี มีวิธีการเผชิญปัญหาด้านต่าง ๆ แบบยอมยอม

จากงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า บุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ จะมีความเพียรพยายามในการทำงานเพื่อประสบความสำเร็จมากกว่า รักความก้าวหน้ามากกว่า มีความเครียดและวิตกกังวลในการทำงานสูงกว่าบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ บี

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ สรุปได้ว่า บุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ จะมีความเพียรพยายามในการทำงาน เพื่อประสบความสำเร็จมากกว่า รักความ

ก้าวหน้ามากกว่า มีความเครียดและวิตกกังวลในการทำงานสูงกว่าบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ บี ผู้วิจัยเห็นว่า วัยของนิสิตในระดับอุดมศึกษา เป็นช่วงชีวิตที่กำลังเรียนรู้ และค้นหาตัวเอง บุคลิกภาพจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

2.2.1 องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากในกระบวนการศึกษา และมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา จากการศึกษาของ โคแกน (Cogan. 1975 : 135 – 139) สรุปได้ว่าสัมพันธภาพอันดีระหว่างนิสิตกับอาจารย์จะทำให้ผลการเรียนของนิสิตดีขึ้น และยังความสัมพันธ์ดังกล่าวมีมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำให้นิสิตสามารถที่จะพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้สูงขึ้นตามไปด้วย เพราะลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียน และทัศนคติของนิสิตที่มีต่ออาจารย์ผู้สอน ถ้าหากนิสิตมีความศรัทธาในตัวอาจารย์จะช่วยให้นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะมีผลทำให้นิสิตมีผลการเรียนดีขึ้น

ไรอัน (Ryans. 1960 : 278 – 284) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของอาจารย์ที่ดียอย่างหนึ่ง คือ การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับนิสิต เช่น มีความเข้าใจนิสิต แสดงความเป็นเพื่อน ช่วยเหลือปัญหาส่วนตัว เช่นเดียวกับปัญหาการเรียน ยกย่องชมเชยนิสิตที่ทำงานดี ยอมรับความสามารถ และความคิดเห็นของนิสิต ส่งเสริมและให้กำลังใจนิสิต เป็นต้น

เบค (Beck. 1970 : 11) พบว่า ผู้เรียนมีความต้องการให้ผู้สอนมีไมตรีจิต และให้ความอบอุ่น ถ้าผู้สอนตอบสนองความต้องการนั้นแล้ว จะทำให้ผู้เรียนรับรู้ผู้สอนไปในทางที่ดี มีกำลังใจและได้รับความสำเร็จในการเรียน

ประดิษฐ์ อุปรมัย (2523 : 123 – 137) กล่าวถึงองค์ประกอบในการเรียนการสอน สรุปได้ 4 ประการ คือ

1. บุคลิกภาพบางประการของครู มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน รูปร่างหน้าตา และการแต่งกาย มีผลต่อการดึงดูดความสนใจ แต่บุคลิกภาพบางประการ เช่น สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด อารมณ์ขันและบทบาทในฐานะผู้นำของครูมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนอย่างมาก

2. พฤติกรรมของครูที่แสดงออกตามทัศนคติและความคาดหวังบางประการที่ครูมีอยู่ มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนและต่อนักเรียน เป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดี ย่อมสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ชั้นเรียนได้มากกว่าครูที่มีทัศนคติในทางตรงข้าม ความคาดหวังของครูที่มีต่อนักเรียนมักมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูที่แสดงออกต่อนักเรียนด้วย

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การให้นักเรียนได้มีโอกาสซักถาม เข้าร่วมกิจกรรมให้มาก จะทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีความสนุกสนานกระตือรือร้น ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง ก็จะมีส่วนช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วย

4. ครูรู้จักใช้แรงเสริมที่เหมาะสม จะช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียน การเสริมแรงที่ทำอย่างจริงใจ เหมาะกับภาพการณ์ ไม่จำเป็นต้องใช้เฉพาะกับพฤติกรรมที่ดีที่สุด แต่ควรใช้กับพฤติกรรมที่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะกับนักเรียนที่เรียนอ่อนหรือมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วย

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 48 – 67) กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับผู้สอนว่า ผู้สอนไม่ควรสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น การเรียนรู้มิใช่เกิดในชั้นเรียนเสมอไป ดังนั้นการพบปะซักถามนอกชั้นเรียนจะสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรได้ง่ายขึ้น อย่าทำให้เกิดการเสียหน้า และควรฟังความคิดเห็นจากนักเรียนบ้าง

วิจิตร ศรีสอาน (2528 : 35) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตจะเป็นพื้นฐานของสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนที่ดีขึ้น ถ้าหากความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตไม่ดีเท่าที่ควร จะทำให้ประสิทธิภาพในการสอนด้อยลง

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 : 57) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนควรเพิ่มความเป็นกันเองระหว่างอาจารย์กับนิสิต โดยอาจารย์ผู้สอนควรลดบทบาทความเคร่งเครียดลงบ้าง และแสดงความเป็นกันเองกับนิสิต โดยพูดคุยกันบ้างหรือพบปะกันนอกชั้นเรียนบ้าง เป็นการทำลายกำแพงน้ำแข็งระหว่างอาจารย์กับศิษย์ ความเป็นกันเองนี้ ทำให้นิสิตเกิดความเข้าใจผู้สอน และมีมูลเหตุจูงใจให้สนใจเรียนวิชานั้น ๆ เพิ่มขึ้น

2.2.2 ความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ต่อการเรียน

การสอน

สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมาในกระบวนการศึกษา และมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา จากการศึกษาของโคแกน (Cogan. 1975 : 135 – 139) สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์กับนิสิต มีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียน และทัศนคติของนิสิตที่มีต่ออาจารย์ผู้สอน หากนิสิตมีความศรัทธาในตัวอาจารย์ จะช่วยให้นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะมีผลทำให้นิสิตมีผลการเรียนดีขึ้น และวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 ก : 57) ได้เสนอแนะให้การจัดการเรียนการสอนไว้ประการหนึ่งว่า ควรเพิ่มความเป็นกันเองระหว่างอาจารย์กับนิสิต โดยการพูดคุยกันบ้างหรือพบปะกันนอกชั้นเรียนบ้าง เป็นการทำลายกำแพงน้ำแข็งระหว่างอาจารย์กับศิษย์ ความเป็นกันเองนี้ทำให้นิสิตเกิดความเข้าใจผู้สอน และเป็นมูลเหตุจูงใจให้สนใจเรียนวิชานั้น ๆ เพิ่มขึ้น

2.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

2.2.3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยเท่าที่พบมีอยู่หลายเรื่องที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต มีผลต่อประสิทธิภาพในการสอน เช่น งานวิจัยของ ไอแซคสัน และคนอื่น ๆ (Isaacson and others. 1964 : 344 – 351) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตประกอบด้วย ตัวแปรต่าง ๆ คือ การรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน มีลักษณะยืดหยุ่น และสามารถอภิปรายปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอน และงานวิจัยของไคเตอร์และเฮวเชลล์ (Deiter and Hounshell. 1975 : 139 – 146) ก็พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนที่ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ คือ การเข้าใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในวิชาที่เรียน การกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน การส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม การทราบถึงความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน การพยายามช่วยเหลือผู้เรียน การส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดีของผู้เรียน การส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอน

ไรอัน (Ryans. 1960 : 278 – 284) ได้กล่าวว่า ลักษณะของอาจารย์ที่ดีอย่างหนึ่งคือการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับนิสิต เช่น มีความเข้าใจนิสิต แสดงความเป็นเพื่อน ช่วยเหลือปัญหาส่วนตัว เช่นเดียวกับปัญหาการเรียน ยกย่องชมเชยนิสิตที่ทำงานดี ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของนิสิต ส่งเสริมและให้กำลังใจนิสิต เป็นต้น

เบค (Beck. 1970 : 11) พบว่า ผู้เรียนมีความต้องการให้ผู้สอนมีไมตรีจิต และให้ความอบอุ่น ถ้าผู้สอนตอบสนองความต้องการนั้นแล้ว จะทำให้ผู้เรียนรับรู้ผู้สอนในทางที่ดี มีกำลังใจ และได้รับความสำเร็จในการเรียน

บุธ (Buth. 1942 : 645 – 656) ได้วิจัยสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน พบว่า ครูที่พยายามทำความรู้จักกับนักเรียน ให้ความเห็นอกเห็นใจนักเรียน รู้จักส่งเสริมการเรียนตามความต้องการและความสนใจของนักเรียน จะทำให้นักเรียนเรียนได้ดีขึ้น การปรับตัวเหมาะสมยิ่งขึ้น ส่วนที่มุ่งสอนโดยใช้วิธีบังคับนักเรียนจะไม่พอใจในตัวครูและนักเรียนไม่ได้ดีเท่าที่ควร

ไทด์แมน (Tiedman. 1942 : 657 – 664) ได้ศึกษาสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาจะไม่ชอบครูแบบเผด็จการที่มีนิสัยข่มขู่ปราศจากความเห็นอกเห็นใจ และไม่ชอบครูที่สอนแบบใช้อำนาจ

สไตลส์และดอร์ซีย์ (Stiles and Dorsey. 1950 : 98 – 100) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสอนแบบประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษาและปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในการเรียนการสอนดังนี้

1. การเรียนการสอนแบบอัตตาธิปไตยนั้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นแบบสั่งและเชื่อฟังโดยไม่มีข้อโต้แย้ง นักเรียนจะสนใจบทเรียนเพื่อคะแนนของตนโดยไม่คำนึงถึง

ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ส่วนครูไม่มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนานักเรียนให้มีความเจริญในด้านต่าง ๆ เท่าที่ควร เพียงแต่ต้องการให้นักเรียนสนใจบทเรียนที่ตนกำลังสอนเท่านั้น

2. การเรียนการสอนแบบประชาธิปไตยนั้น ครูจะเป็นผู้สร้างสถานการณ์

โคแกน (Cogan. 1975 : 135 – 139) ศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรระหว่างอาจารย์และนิสิต จะทำให้การเรียนของนิสิตดีขึ้นยิ่งอาจารย์และนิสิตมีความสัมพันธ์กันมากเท่าใด นิสิตจะสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้สูงถึงขีดสุดได้มากเพียงนั้น และลักษณะความสัมพันธ์ของอาจารย์และนิสิตจะมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียนของนิสิต นิสิตมีความศรัทธาในตัวอาจารย์ ซึ่งจะช่วยให้นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มองเห็นการเรียนเป็นงานประจำ กิจกรรมเป็นงานอดิเรก การมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน จะทำให้ผลการเรียนของนิสิตดีขึ้น

2.2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2527 : 130 – 142) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐ 10 แห่ง พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนการสอน คือ ความสนใจในวิชาที่เรียน ผู้สอนมีความเป็นกันเอง และวิธีสอนของอาจารย์ ส่วนปัจจัยที่มีผลให้นักศึกษาสนใจเรียนมากที่สุด 3 ปัจจัย คือ ผู้สอนเตรียมการสอนอย่างดี มีความเป็นกันเองและกระตือรือร้นในการสอน ส่วนปัญหาด้านการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาด้านอาจารย์ผู้สอน ใช้วิธีการสอนไม่ดี บรรยายไม่ถูกวิธี ทำให้ชั้นเรียนน่าเบื่อหน่าย

อรนุช ปุณยภณก (2526 : 55) ได้ทำการวิจัย พบว่า นิสิตและอาจารย์มีการโต้เถียงกันอยู่เสมอ อาจารย์ใช้อำนาจในการสอนและการปกครองมากเกินไป นิสิตมีปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์เสมอ อาจารย์มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้เรียน และนิสิตถูกอาจารย์ทำโทษเสมอ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ นิสิตออกจากสถาบันก่อนสำเร็จการศึกษา

จินตนา มาพวง (2520 : 20) ได้ทำการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตที่ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ความเป็นกันเองต่อนิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน การให้เกียรตินิสิต การพยายามส่งเสริมให้นิสิตเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง การยินดีกับนิสิตด้วยความจริงใจ การทำตัวเสมอตนเสมอปลาย การมีความรู้สึกที่ดีต่อนิสิตตั้งแต่แรกสอน การให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการและกิจกรรมเสริมหลักสูตร การชมและวิจารณ์ผลงานของนิสิตอย่างยุติธรรม มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา

จริยา สิงคณิกา (2520 : 95) ได้วิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตที่ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ คือ การให้ความช่วยเหลือนิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน ความเป็นกันเองกับนิสิตเสมอ มีทัศนคติที่ดีต่อนิสิต ส่งเสริมและยอมรับความคิดเห็นของนิสิต มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา

พรจรี อาชวบำรุง (2525 : 232) พบว่า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์กับนิสิต จัดเป็นพื้นฐานของสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนที่ดีขึ้น ถ้าหากความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตไม่ดีเท่าที่ควรจะทำให้ประสิทธิภาพการสอนด้อยลง

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิต ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตร ส่งผลให้ผู้เรียนเอาใจใส่ต่อการเรียนและสามารถทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และทำให้การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตเป็นไปด้วยดี ผู้วิจัยจึงคาดว่าสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

2.3.1 สภาพแวดล้อมทางด้านเพื่อน

สภาพแวดล้อมทางด้านเพื่อนหรือกลุ่มเพื่อน (Peer Group) มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อนิสิตในมหาวิทยาลัยมาก เพราะนิสิตแต่ละคนจะต้องมีการติดต่อพบปะกับเพื่อนนิสิตด้วยกันเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตเหล่านี้ อยู่ในวัยใกล้เคียงกัน ดังที่ นิวคอมบ์ (Newcomb. 1962 : 79) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิกับนิสิตในระดับอุดมศึกษาทั้งในด้านทัศนคติ ทักษะความสามารถและบุคลิกภาพของนิสิต และเป็นกลุ่มที่ก่อให้เกิดอิทธิพลภายนอกที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อนิสิตในมหาวิทยาลัย

ฟีลด์แมน และ นิวคอมบ์ (Feldman and Newcomb. 1973 : 78) ได้สรุปความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อนิสิตไว้ว่า เพื่อนสามารถให้กำลังใจในเรื่องทั่วไป ซึ่งไม่สามารถหาได้จากอาจารย์และชั้นเรียน เพื่อนร่วมกลุ่มสามารถช่วยเหลือเกื้อหนุนในด้านกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนและวิชาการได้ กลุ่มเพื่อนสามารถช่วยทำให้นิสิตมีความมั่นใจและพอใจในตนเองยิ่งขึ้น และเพื่อนยังช่วยทำหน้าที่ในการฝึกการเข้าสังคมแก่นิสิตและช่วยในการสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งจะส่งผลในการช่วยเหลือกันในระหว่างการทำงานได้

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524 : 12) ได้แบ่งความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนไว้ 2 ลักษณะ คือ

1. ความสัมพันธ์ทางด้านอารมณ์ คือ ความสัมพันธ์ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานของความรู้สึกและความผูกพันระหว่างเพื่อนกับเพื่อน เป็นต้น การตัดสินใจพิจารณาใด ๆ อาศัยความรู้สึกอารมณ์ และอาวุโสเป็นหลัก กิจกรรมเกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์แบบนี้เป็นกิจกรรมทางความรู้สึก อารมณ์ เช่น การบันเทิง การเลี้ยงสังสรรค์ การเชียร์กีฬา เป็นต้น
2. ความสัมพันธ์ทางสติปัญญา ตั้งอยู่บนเหตุผลและหลักการ อาศัยความรู้ความคิด เหตุผลและสติปัญญาเป็นเครื่องเชื่อมโยง เช่น ความรู้สึกระหว่างเพื่อนร่วมงาน ระหว่างอาจารย์กับศิษย์ที่เฝ้าหาความรู้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน การตัดสินใจพิจารณาปัญหาใด ๆ ก็อาศัย

เหตุผลและหลักการและความรู้เป็นหลัก ผู้มีเหตุผลที่ดีกว่าย่อมถูกต้อง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์แบบนี้ ได้แก่ การอภิปราย การพูดคุย ถกเถียง ประชุมหรือสัมมนากันในเรื่องของวิชาความรู้ พบว่าลักษณะวัฒนธรรมของกลุ่มเพื่อนเป็นองค์ประกอบอย่างเดี่ยวที่สำคัญที่สุดในประสบการณ์ของนักศึกษา ลักษณะของนักศึกษาที่เหมือนกันจะนำไปสู่ความสมัครสมานสามัคคีของกลุ่ม

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 28 – 37) ได้กล่าวถึงปฏิกริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เช่น การอภิปราย การโต้เถียง การรายงาน จะช่วยให้เกิดปฏิกริยาตอบสนองระหว่างกัน ฝึกการทำงานร่วมกัน เป็นการสร้างบรรยากาศของสังคมที่เป็นกันเองระหว่างผู้เรียน

จินตนา ยูนิพันธ์ (2527 : 61) ให้ความเห็นไว้ว่า กลุ่มเพื่อนเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนการสอนอย่างชัดเจน เพราะสังคมในสถาบันการศึกษาจะมีการรวมตัว หรือจัดกลุ่มกันของนิสิต ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมของกลุ่มที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของนิสิต การปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม โครงสร้างของกลุ่ม จุดมุ่งหมายของกลุ่ม และปทัสถานของกลุ่มอย่างชัดเจน ซึ่งลักษณะของกลุ่มนี้จะมีผลต่อแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ถ้ากลุ่มเพื่อนมีบรรยากาศที่เป็นกันเอง เข้าอกเข้าใจกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เรียนมักจะมีแนวโน้มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีไปด้วย

2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

2.3.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เดอคอสเตอร์ (ชมพูนุช บุญสิทธิ์. 2541 : 28 ; อ้างอิงจาก Decoter. 1981) ได้ศึกษาสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีความพึงพอใจในการสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนมีแนวโน้มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนต่ำ

เดวิด (David. 1971 : 5789 – A) ได้วิจัยพบว่า นิสิตที่มีความพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนมาก มีแนวโน้มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีความพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นน้อย

แอสติน และ ลี (Astin and Lee. 1972 : 141) ได้วิจัยพบว่า การเลือกสาขาวิชาและอาชีพของนิสิตสาขาวิศวกรรม การสอน กฎหมาย และธุรกิจ มักคล้ายตามกลุ่มเพื่อน

นิวคอมบ์และวิลสัน (Newcomb and Wilson. 1968 : 12) ได้วิจัยพบว่า คณะที่นิสิตสังกัดอยู่และกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของนิสิตใหม่ เมื่อนิสิตเปรียบเทียบกับเชื่อของตนกับกลุ่มเพื่อนที่มีอยู่ในชั้นสูงกว่า พบว่า ตนเองมีทัศนคติต่างไปจากบรรทัดฐานของกลุ่ม ตนเองจะยอมรับทัศนคติของกลุ่มมีความรู้สึกว่าการบรรทัดฐานของกลุ่มนั้นถูกต้อง และจะปฏิบัติตามเพราะต้องการให้กลุ่มยอมรับตน

กอตเลียบและฮอดกินส์ (Gottlieb and Hodgkins. 1963 : 226 – 289) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและลักษณะของนิสิตที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ในสหรัฐอเมริกา พบว่า นิสิตมีแนวโน้มที่จะแยกตัวออกจากลักษณะของสังคมในมหาวิทยาลัยและแสวงหาค่านิยมของตนเองจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเดวิด และแฮร์ (David and Hare. 1956 : 13 – 20) ที่ศึกษาพบว่า ลักษณะวัฒนธรรมของกลุ่มเพื่อนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในประสบการณ์ของนิสิต ลักษณะของนิสิตที่เหมือนกันจะนำไปสู่ความสมัคสมานสามัคคีของกลุ่ม

2.3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

พูนทรัพย์ วงษ์พานิช (2523 : 47 – 48) ได้วิจัยพบว่า การปรับตัวกับเพื่อนมีอิทธิพลสูงสุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุคคลากรทางการศึกษาและครูประจำการในวิทยาลัยครูกรุงเทพมหานคร

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2523 : 77) ได้วิจัยพบว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้นิสิตออกจากสถาบันก่อนสำเร็จการศึกษา คือ นิสิตไม่ชอบทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัยร่วมกับเพื่อน

วัชรินทร์ แก้วลา (2531 : 78) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมกลุ่มเพื่อน ในทัศนะของนักศึกษา วิทยาลัยครูนครราชสีมา ผลการศึกษา สรุปข้อคิดเห็นหรือเหตุผลของนักศึกษาได้ดังนี้ การพัฒนาสภาพแวดล้อมสังคม กลุ่มเพื่อนให้อื้ออามวยต่อการเสริมสร้างบุคลิกภาพของนักศึกษานั้น วิทยาลัยครูควรดำเนินการเรื่องต่อไปนี้เป็น ส่งเสริมให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของสังคมกลุ่มเพื่อน จัดสภาพแวดล้อมวิทยาลัยที่เอื้อต่อการพัฒนาสังคมกลุ่มเพื่อน พัฒนาคุณภาพของการจัดกิจกรรมนักศึกษา

จากเอกสารงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า กลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลอย่างสูงต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิต หากนิสิตมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ได้รับการยกย่อง ยอมรับ จะทำให้นิสิตสามารถพัฒนาบุคลิกภาพ ทัศนคติในทางที่ดีต่อตนเอง ผู้วิจัยจึงคาดหวังว่าสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนิสิตระดับชั้นปีที่ 1-4 ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2544 รวม 1,331 คน เป็นนิสิตชาย 260 คน และนิสิตหญิง 1,071 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนิสิตระดับชั้นปีที่ 1-4 ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2544 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยใช้สาขาวิชา ระดับชั้นปี และเพศ เป็นชั้น (Strata) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน เป็นนิสิตชาย 32 คน นิสิตหญิง 268 คน ซึ่งมีความเชื่อถือได้ ร้อยละ 95 (Yamane. 1967 : 886 - 887) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งประชากรตามกลุ่มของวิชาออกเป็น 5 สาขาวิชา คือ

1.1 สาขาวิชาจิตวิทยา

1.2 สาขาวิชาปรัชญา

1.3 สาขาภาษา ได้แก่ สาขาภาษาและวรรณคดีไทย สาขาภาษาและวรรณคดี

อังกฤษ สาขาภาษาฝรั่งเศส สาขาภาษาจีน และสาขาภาษาเพื่อนานาชาติ

1.4 สาขาวรรณกรรมสำหรับเด็ก

1.5 สาขาบรรณรักษ์และสารสนเทศ

ขั้นที่ 2 ในแต่ละสาขาวิชา แบ่งประชากรออกเป็น ชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4

ขั้นที่ 3 ในแต่ละชั้นปี แยกเป็นนิสิตชายและนิสิตหญิง สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง 300 คน เป็นนิสิตชาย 32 คน นิสิตหญิง 268 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาขาวิชา ระดับชั้นปี และเพศ

สาขาวิชา	เพศ	ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4		รวม	
		ประชากร	กลุ่ม-ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม-ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม-ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม-ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม-ตัวอย่าง
สาขาจิตวิทยา	ชาย	18	2	12	1	14	2	16	2	60	7
	หญิง	45	11	31	8	25	6	33	8	134	33
	รวม	63	13	43	9	39	8	49	10	194	40
สาขาปรัชญา	ชาย	12	1	8	1	8	1	17	2	45	5
	หญิง	30	8	30	7	21	5	27	7	108	27
	รวม	42	9	38	8	29	6	44	9	153	32
สาขาภาษา	ชาย	30	4	28	3	39	5	28	3	105	15
	หญิง	189	47	162	41	153	39	156	39	660	166
	รวม	219	51	190	44	192	44	184	42	785	181
สาขา วรรณกรรม สำหรับเด็ก	ชาย	7	1	4	1	1	0	2	1	14	3
	หญิง	31	8	32	8	29	7	29	7	121	30
	รวม	38	9	36	9	30	7	31	8	135	33
สาขา บรรณรักษ์และ สารสนเทศ	ชาย	7	1	9	1	-	-	-	-	16	2
	หญิง	28	7	20	5	-	-	-	-	48	12
	รวม	35	8	29	6	-	-	-	-	64	14
รวม		397	90	336	76	290	65	308	69	1,331	300

✓เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิต
ภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งแบ่งเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา ภูมิลำเนา และ
รายได้ของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามบุคลิกภาพ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย

วิธีการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา ภูมิลำเนา และรายได้ของผู้ปกครอง

ตัวอย่างของแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามด้านส่วนตัวของนิสิต เมื่ออ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ()

1. เพศ () ชาย
() หญิง
2. ระดับชั้นปี
 - () ชั้นปีที่ 1
 - () ชั้นปีที่ 2
 - () ชั้นปีที่ 3
 - () ชั้นปีที่ 4
3. สาขาวิชา
 - () สาขาจิตวิทยา
 - () สาขาปรัชญา
 - () สาขาภาษา
 - () สาขาวรรณกรรมสำหรับเด็ก
 - () สาขาบรรณรักษ์และสารสนเทศ
4. ภูมิลำเนา
 - () ส่วนกลาง
 - () ส่วนภูมิภาค
5. รายได้ของผู้ปกครอง บาท / เดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามบุคลิกภาพ

2.1 ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบ บี ซึ่งเป็นแบบวัดที่ อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล (2533 : 159 – 162) ดัดแปลงมาจากแบบสำรวจการกระทำกิจกรรมของเจนกินส์ (Jenkins Activity Survey) เป็นแบบสอบถามรายงานตนเอง ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ

2.2 นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา และอาจารย์สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยตรวจสอบความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถาม และภาษาที่ใช้ ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปปรับปรุงก่อนนำไปใช้

2.3 นำแบบสอบถาม จำนวน 20 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 50 คน จากนั้น จึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจได้มาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดลงมาถึงคะแนนต่ำสุด นำนิสิตที่อยู่ในกลุ่มคะแนนสูง 25% และนิสิตที่อยู่ในกลุ่มคะแนนต่ำ 25% เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายข้อโดยใช้ t-test โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แบบสอบถามบุคลิกภาพ จำนวน 17 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.88 – 7.66

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ที่คัดเลือกไว้แล้วในข้อ 2.3 มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .79

2.5 ลักษณะแบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท มี 5 ระดับ

ตัวอย่างของแบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบวัดข้อเท็จจริงของท่าน เมื่อท่านอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด แบบวัดนี้จะแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ คือ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านพอสมควร
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างเล็กน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	ท่านรู้สึกไม่สบายใจ ถ้างานของ					
	ท่านดำเนินไปอย่างล่าช้า.....					
00	เมื่อท่านเริ่มต้นทำสิ่งใดแล้วต้อง					
	ทำให้เสร็จ.....					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

การแปลความหมาย

คะแนนจากแบบวัดนี้จะอยู่ระหว่าง 1 - 85 คะแนน

ผู้ที่ได้คะแนน 44 - 100 มีบุคลิกภาพแบบ เอ

ผู้ที่ได้คะแนน 1 - 43 มีบุคลิกภาพแบบ บี

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

3.2 ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยผู้วิจัยศึกษามาจากแนวความคิดของชาติชาย หมั่นสมักร (2542 : 172 – 173) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมาจำนวน 20 ข้อ

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา และอาจารย์สมเกียรติ กิพยทัศน์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยตรวจสอบความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถาม และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปปรับปรุงก่อนนำไปใช้

3.4 นำแบบสอบถาม ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 50 คน จากนั้น จึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจได้มาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดลงมาถึงคะแนนต่ำสุด นำนิสิตที่อยู่ในกลุ่มคะแนนสูง 25% และนิสิตที่อยู่ในกลุ่มคะแนนต่ำ 25% เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายข้อโดยใช้ t-test โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ จำนวน 18 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.64 – 6.69

3.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ที่คัดเลือกไว้แล้วในข้อ 3.4 มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .86

3.6 ลักษณะแบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท มี 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความคิดของนิสิตมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดของท่านบางครั้งบ้าง และบางครั้งก็ไม่ตรงกับความคิดของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความไม่ตรงกับความคิดของท่านมาก
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความไม่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	อาจารย์รับฟังเหตุผลของนิสิต.....					
00	เมื่อมีปัญหาส่วนตัว อาจารย์ไม่ยินดีให้ คำแนะนำ.....					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์. 2528 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ดี

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ไม่ดี

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

4.1 ศึกษา नियามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

4.2 ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับ नियามศัพท์เฉพาะ โดยผู้วิจัยศึกษามาจากแนวความคิดของชาติชาย หมั่นสมักร (2542 : 174 – 175) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมาจำนวน 10 ข้อ

4.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา และอาจารย์สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยตรวจสอบความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถาม และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับ नियามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปปรับปรุงก่อนนำไปใช้

4.4 นำแบบสอบถามจำนวน 11 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 50 คน จากนั้น จึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจได้มาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดลงมาถึงคะแนนต่ำสุด นำนิสิตที่อยู่ในกลุ่มคะแนนสูง 25% และนิสิตที่อยู่ในกลุ่มคะแนนต่ำ 25% เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายข้อ โดยใช้ t-test โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน จำนวน 10 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.26 – 5.18

4.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ที่คัดเลือกไว้แล้วในข้อ 4.4 มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .80

4.6 ลักษณะแบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท มี 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความคิดของนิสิตมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดของท่านบางครั้งบ้าง และบางครั้งก็ไม่ตรงกับความคิดของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความไม่ตรงกับความคิดของท่านมาก
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความไม่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	นิสิตไม่มีเพื่อนสนิทที่สามารถปรึกษา ด้านการเรียนได้.....					
00	ข้าพเจ้าและเพื่อนพยายามหากิจกรรม ร่วมกันเสมอ.....					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์, 2528 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนดี

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนไม่ดี

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

5.1 ศึกษา नियามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย

5.2 ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับ नियามศัพท์เฉพาะ โดยผู้วิจัยศึกษามาจากแนวความคิดของ ภาวนา ใจประสาธ (2534 : 135 – 141) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมา 4 ด้าน ด้านละ 10 ข้อ รวม 40 ข้อ

5.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา อาจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา และอาจารย์สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยตรวจสอบความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถาม และภาษาที่ใช้ ให้สอดคล้องกับ नियามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปปรับปรุงก่อนนำไปใช้

5.4 นำแบบสอบถาม จำนวน 40 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 50 คน จากนั้น จึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจได้มาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดลงมา ถึงคะแนนต่ำสุด นำนิสิตที่อยู่ในกลุ่มคะแนนสูง 25% และนิสิตที่อยู่ในกลุ่มคะแนนต่ำ 25% เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายข้อ โดยใช้ t-test โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แบบสอบถามการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ทั้งหมดจำนวน 27 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.75 – 5.32

5.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ที่คัดเลือกไว้แล้วในข้อ 5.4 มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .67

5.6 ลักษณะแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท มี 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด ดังนี้

บ่อยครั้งที่สุด	หมายถึง	นิสิตมีระดับการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวเป็นประจำ
บ่อยครั้ง	หมายถึง	นิสิตมีระดับการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวเป็นประจำเกือบทุกครั้ง
ปานกลาง	หมายถึง	นิสิตมีระดับการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวครึ่งหนึ่งของทั้งหมด
น้อยครั้ง	หมายถึง	นิสิตมีระดับการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวนาน ๆ ครั้ง
น้อยครั้งที่สุด	หมายถึง	นิสิตมีระดับการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวน้อยที่สุดจนเกือบไม่ปฏิบัติเลย

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการประพฤติปฏิบัติ				
		บ่อย ครั้ง ที่สุด	บ่อย ครั้ง	ปาน กลาง	น้อย ครั้ง	น้อยครั้ง ที่สุด
000	ด้านการศึกษา					
	ข้าพเจ้าสามารถจดคำบรรยายได้ทัน					
000	ข้าพเจ้าลงทะเลเบียนไม่ได้ตามที่คาด					
	หวังไว้ในแต่ละภาคเรียน.....					
000	ด้านสังคม					
	ข้าพเจ้าคบเพื่อนเพศเดียวกันที่มี					
	ฐานะเท่าเทียมกัน.....					
000	ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างไปเที่ยวเตร่.....					
	ด้านเศรษฐกิจ					
000	ข้าพเจ้าใช้หนังสือเรียนของรุ่นพี่					
	โดยไม่ต้องเสียเงินซื้อ.....					
000	ในการสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อน					
	ข้าพเจ้าเป็นผู้จ่ายเงินเลี้ยงเพื่อน.....					

0	ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม					
	ข้าพเจ้าไปออกค่ายอาสาพัฒนา					
	ชนบทร่วมกับเพื่อน ๆ ในช่วงปิด					
	ภาคเรียน.....					
00	ข้าพเจ้าไม่ไปร่วมงานรับน้องใหม่					
	ของคณะ.....					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์. 2528 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 หมายถึง มีการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยดี

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 หมายถึง มีการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง มีการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยไม่ดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปขออนุญาตมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถาม จำนวน 300 ฉบับ ได้กลับคืนมา 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
3. ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับและผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อแสดงข้อมูลด้านส่วนบุคคลในแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย
3. วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย
4. สร้างสมการพยากรณ์ จากผลการวิเคราะห์ที่ได้ในข้อ 3

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่
 - 2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยใช้ t-test
 - 2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
3. สถิติที่ใช้วิเคราะห์สมมติฐาน ได้แก่
 - 3.1 หาค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
 - 3.2 หาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
S.D	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-Distribution
df	แทน	Degree of Freedom
SS	แทน	Sum of Squares
MS	แทน	Mean of Squares
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
SEb	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
$\hat{Y}$	แทน	สมการพยากรณ์การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย โดยส่วนรวมและแต่ละด้าน ของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ โดยใช้คะแนนดิบ
Z	แทน	สมการพยากรณ์การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย โดยส่วนรวมและแต่ละด้าน ของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ โดยใช้คะแนนมาตรฐาน
Y	แทน	การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย
X_1	แทน	เพศชาย
X_2	แทน	เพศหญิง
X_3	แทน	ชั้นปีที่ 1
X_4	แทน	ชั้นปีที่ 2
X_5	แทน	ชั้นปีที่ 3

X ₆	แทน	ชั้นปีที่ 4
X ₇	แทน	สาขาจิตวิทยา
X ₈	แทน	สาขาปรัชญา
X ₉	แทน	สาขาภาษา
X ₁₀	แทน	สาขาวรรณกรรมสำหรับเด็ก
X ₁₁	แทน	สาขาบรรณรักษ์และสารสนเทศ
X ₁₂	แทน	ภูมิสำเนา ส่วนกลาง
X ₁₃	แทน	ภูมิสำเนา ส่วนภูมิภาค
X ₁₄	แทน	รายได้ของผู้ปกครอง
X ₁₅	แทน	บุคลิกภาพ
X ₁₆	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์
X ₁₇	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปคิตค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านต่าง ๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ

เพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

3. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวนร้อยละของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา ภูมิสำเนา

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ รายได้ของผู้ปกครอง บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน และการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อมกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย โดยส่วนรวมและแต่ละด้านของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย โดยส่วนรวมและแต่ละด้านของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 จำนวนร้อยละของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา ภูมิสำเนา ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา และภูมิสำเนา

ตัวแปร	ระดับตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	32	10.7
	หญิง	268	89.3
	รวม	300	100
ระดับชั้นปี	ชั้นปีที่ 1	90	30.0
	ชั้นปีที่ 2	76	25.3
	ชั้นปีที่ 3	65	21.7
	ชั้นปีที่ 4	69	23.0
	รวม	300	100
สาขาวิชา	สาขาจิตวิทยา	40	11.3
	สาขาปรัชญา	32	10.7
	สาขาภาษา	183	61.0
	สาขารรณกรรมสำหรับเด็ก	31	10.3
	สาขารรณรักษ์และสารสนเทศ	14	4.7
	รวม	300	100

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ภูมิสำเนา	ส่วนกลาง	220	73.3
	ส่วนภูมิภาค	80	26.7
	รวม	300	100

จากตาราง 2 พบว่า นิสิตหญิงมีจำนวนมากกว่านิสิตชาย คือ เพศหญิงมีจำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 89.3 และเพศชาย จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7 เมื่อจำแนกตามระดับชั้นปี พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 มีจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 นิสิตชั้นปีที่ 2 มีจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 นิสิตชั้นปีที่ 3 มีจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 21.7 และนิสิตชั้นปีที่ 4 มีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 เมื่อจำแนกตามสาขาที่เรียน พบว่า สาขาภาษาเป็นสาขาที่นิสิตเรียนมากที่สุด จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 61.0 และสาขาบรรณรักษ์และสารสนเทศ เป็นสาขาที่นิสิตเรียนน้อยที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 เมื่อจำแนกตามภูมิสำเนา นิสิตมีภูมิสำเนา ในส่วนกลาง จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3 และนิสิตมีภูมิสำเนา ในส่วนภูมิภาค จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ รายได้ของผู้ปกครอง บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน และการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปร	N = 300		การแปลผล
	X	S.D	
รายได้ของผู้ปกครอง	30,358.33	18,930.58	สูง
บุคลิกภาพ	59.34	7.26	แบบ เอ
สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์	3.68	0.48	ดี
สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน	3.85	0.52	ดี
การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย	3.10	0.33	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่า ปัจจัยรายได้ของผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ปัจจัยบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ย เป็นบุคลิกภาพแบบ เอ ปัจจัยสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์และปัจจัยสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับดังนี้ คือ 3.68 และ 3.85 ส่วนปัจจัยการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ย 3.10

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อมกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย โดยส่วนรวมและแต่ละด้านของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นการวิเคราะห์สมมติฐานข้อ 1 ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	X ₁₅	X ₁₆	X ₁₇	Y
X ₁	1.000	1.000**	-.028	-.028	-.028	-.028	.095	.095	.095	.095	.095	.037	.037	-.004	-.115*	-.022	-.048	-.044
X ₂		1.000	-.028	-.028	-.028	-.028	.095	.095	.095	.095	.095	.037	.037	-.004	-.115*	-.022	-.048	-.044
X ₃			1.000	1.000**	1.000**	1.000**	-.090	-.090	-.090	-.090	-.090	-.067	-.067	-.015	.027	.005	.003	-.006
X ₄				1.000	1.000**	1.000**	-.090	-.090	-.090	-.090	-.090	-.067	-.067	-.015	.027	.005	.003	-.006
X ₅					1.000	1.000**	-.090	-.090	-.090	-.090	-.090	-.067	-.067	-.015	.027	.005	.003	-.006
X ₆						1.000	-.090	-.090	-.090	-.090	-.090	-.067	-.067	-.015	.027	.005	.003	-.006
X ₇							1.000	1.000**	1.000**	1.000**	1.000**	.073	.073	.002	-.056	-.029	-.061	-.031
X ₈								1.000	1.000**	1.000**	1.000**	.073	.073	.002	-.056	-.029	-.061	-.031
X ₉									1.000	1.000**	1.000**	.073	.073	.002	-.056	-.029	-.061	-.031
X ₁₀										1.000	1.000**	.073	.073	.002	-.056	-.029	-.061	-.031
X ₁₁											1.000	.073	.073	.002	-.056	-.029	-.061	-.031
X ₁₂												1.000	1.000**	-.094	-.196**	.045	-.166**	.042
X ₁₃													1.000	-.094	-.196**	.045	-.166**	.042
X ₁₄														1.000	-.038	.008	-.120*	-3.09**
X ₁₅															1.000	-.049	.038	.101
X ₁₆																1.000	.426**	.425**
X ₁₇																	1.000	.117*
Y																		1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัวและด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยมีตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ (X_{16}) และสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (X_{17}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คือ .425 และ .117 ตามลำดับ

ตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางลบกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ รายได้ของผู้ปกครอง (X_{14}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ - 3.09

ตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศชาย (X_1) เพศหญิง (X_2) ชั้นปีที่ 1 (X_3) ชั้นปีที่ 2 (X_4) ชั้นปีที่ 3 (X_5) ชั้นปีที่ 4 (X_6) สาขาที่เรียน สาขาจิตวิทยา (X_7) สาขาปรัชญา (X_8) สาขาภาษา (X_9) สาขาวรรณกรรมสำหรับเด็ก (X_{10}) สาขาบรรณรักษ์และสารสนเทศ (X_{11}) ภูมิสำเนา ส่วนกลาง (X_{12}) ภูมิสำเนา ส่วนภูมิภาค (X_{13}) และบุคลิกภาพ (X_{15})

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย โดยส่วนรวมและแต่ละด้านของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise ดังแสดงในตาราง 5 และ 6

ตาราง 5 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	4	9.895	2.4740	32.463**
Residual	295	22.480	0.0762	
Total	299	32.375		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงได้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดังแสดงได้ในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ²	t
X ₁₆	.335	.037	.492	.425	.181	9.131**
X ₁₆ , X ₁₄	-0.056	.000	-.325	.528	.278	-6.628**
X ₁₆ , X ₁₄ , X ₁₇	-0.088	.035	-.137	.540	.292	-2.520*
X ₁₆ , X ₁₄ , X ₁₇ , X ₁₅	0.098	.040	.119	.553	.306	2.435*
R	=		.553			
R ²	=		.306			
SE	=		.2760			
a	=		2.059			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ (X₁₆) รายได้ของผู้ปกครอง (X₁₄) สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (X₁₇) และบุคลิกภาพ (X₁₅) ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ตัวนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยได้ ร้อยละ 30.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย โดยใช้คะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 2.059 + .335X_{16} - .056X_{14} + .088X_{17} + .098X_{15}$$

สมการพยากรณ์ควบคุมการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z = .492X_{16} - .325X_{14} + .137X_{17} + .119X_{15}$$

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย กับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย ที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนิสิตปริญญาตรีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2544 รวม 1,331 คน เป็นนิสิตชาย 260 คน และนิสิตหญิง 1,071 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2544 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นจากประชากร โดยใช้สาขาวิชา ชั้นปี และเพศเป็นชั้น (Strata) จำนวน 300 คน เป็นนิสิตชาย 32 คน และนิสิตหญิง 268 คน โดยมีความเชื่อถือได้ร้อยละ 95 (Yamane. 1967 : 886 -887)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา ภูมิลำเนา และรายได้ของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามบุคลิกภาพ มี 17 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 1.88 – 7.66

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ มี 18 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 2.64 – 6.69

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน มี 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 2.26 – 5.18

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย มี 27 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 1.75 – 5.32

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปคิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านต่าง ๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้ามียังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย คือ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คือ .425 และ .117 ตามลำดับ
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย คือ รายได้ของผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ - 3.09
3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย มี 4 ปัจจัย ได้แก่ เพศชาย เพศหญิง ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 สาขาจิตวิทยา สาขาปรัชญา สาขาภาษา สาขาวรรณกรรมสำหรับเด็ก สาขาบรรณรักษ์และสารสนเทศ ภูมิลำเนาส่วนกลาง ภูมิลำเนาส่วนภูมิภาค และบุคลิกภาพ
4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 4 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ รายได้ของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน และบุคลิกภาพ ซึ่งทั้ง 4 ตัวแปรนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ได้ร้อยละ 30.60
5. สมการที่สามารถพยากรณ์การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ

5.1 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 2.059 + .335X_{16} - .056X_{14} + .088X_{17} + .098X_{15}$$

5.2 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .492X_{16} - .325X_{14} + .137X_{17} + .119X_{15}$$

อภิปรายผล

ผลการศึกษครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ คือ

1.1 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นิสิตที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับอาจารย์ มีการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยได้ดี ทั้งนี้เนื่องจาก อาจารย์เป็นบุคคลที่มีบทบาทและอิทธิพลอย่างมากต่อนิสิต สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนิสิตกับอาจารย์เป็นปัจจัยพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน จากการศึกษาของเบค (Beck. 1970 : 11) พบว่าผู้เรียนมีความต้องการให้ผู้สอนมีไมตรีจิตและให้ความอบอุ่น ถ้าผู้สอนตอบสนองความต้องการนั้นแล้ว จะทำให้ผู้เรียนรับรู้ผู้สอนไปในทางที่ดี มีกำลังใจ และได้รับความสำเร็จในการเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ โคแกน (Cogan. 1975 : 135 – 139) สรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ จะทำให้ผลการเรียนของนิสิตดีขึ้น และยังสัมพันธภาพดังกล่าวมีมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำให้นิสิตสามารถที่จะพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้สูงขึ้นตามไปด้วย เพราะลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียนและทัศนคติของนิสิตที่มีต่ออาจารย์ผู้สอนถ้าหากนิสิตมีความศรัทธาในตัวอาจารย์จะช่วยให้นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะมีผลทำให้นิสิตมีผลการเรียนดีขึ้น ปาสเรลลา และเทอเรนซินี (Pascarella and Terezini. 1980 : 72) พบว่า กรณีอาจารย์มีความรับผิดชอบต่อการพัฒนานิสิตและการสอน ทั้งการสอนในห้องเรียนและบทบาทของอาจารย์อย่างไม่เป็นทางการนอกชั้นเรียน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่คงอยู่หรือออกจากสถาบันก่อนสำเร็จการศึกษา และงานวิจัยของจลอง บุญญานันต์ และศุภชัย สุภวรรณ (2529 : 89) กล่าวว่า คุณลักษณะต่าง ๆ ของอาจารย์ที่แสดงออกมาในขณะทำหน้าที่สอนและปฏิบัติงานต่าง ๆ นั้นมีผลกระทบและเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการสอน และโจส์ (Jose. 1978 : 57) กล่าวว่า การที่นิสิตมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาจารย์ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการหยุดยั้งความเจริญงอกงามของสติปัญญาของนิสิต รวมทั้งจะทำให้นิสิตไม่พอใจสถาบันและออกจากสถาบันก่อนสำเร็จการศึกษา

1.2 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านิสิตที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน มีการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยได้ดี ทั้งนี้เพราะ การที่นิสิตมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ จะทำให้นิสิตได้รับการยอมรับและยกย่องชมเชย ตลอดทั้งการช่วยเหลือ สนับสนุนจากเพื่อนหรือกลุ่มเพื่อนเป็นอย่างดี ซึ่งจะทำให้นิสิตมีความรู้สึกว่าจะต้องมีส่วนร่วมในสังคม มีความอบอุ่นใจ ไม่รู้สึกเหงา มีความมั่นใจในตนเอง และภาคภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารและงานวิจัยหลายเรื่อง ได้แก่ งานวิจัยของสปาดี้ (Spady. 1971 : 61 – 62) พบว่า การที่นิสิตได้พบปะติดต่อกับเพื่อนในสถาบัน

เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเกิดบูรณาการทางสังคม ซึ่งจะก่อให้เกิดความพึงพอใจและมีการผูกพันต่อสถาบัน ตลอดทั้งการอยู่ในสถาบันจนสำเร็จการศึกษา และงานวิจัยของแพนเทจส์และแครดอน (Pantages and Creedon. 1978 : 70) เสนอแนวคิดไว้ว่า ประสบการณ์ทางบวกภายในกลุ่มเพื่อน จะมีความสัมพันธ์กับการแสดงออกทางวิชาการ และการออกจากสถาบันก่อนสำเร็จการศึกษาของนิสิตได้ นอกจากนี้ยังมีเอกสารและงานวิจัยหลายเรื่องที่พบว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน การมีเพื่อนสนิท การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีคุณภาพ การมีความเกี่ยวพันทางสังคมกับเพื่อน หรือมีความสัมพันธ์กับเพื่อน เป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดบูรณาการทางสังคม และมีความสัมพันธ์หรือมีผลโดยตรงต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิต (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2523 : 77 ; อ้างอิงจาก อรณัฐ ปุณยกัน. 2526 : 55)

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ปัจจัย ได้แก่ รายได้ของผู้ปกครอง แสดงว่านิสิตที่มีผู้ปกครองที่มีรายได้สูง มีการดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยไม่ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นิสิตที่มีรายได้ของผู้ปกครองสูง สามารถมีเงินใช้จ่ายในการเที่ยวเตร่กับเพื่อน ๆ หรือเลือกทำกิจกรรมอื่น ๆ ภายนอกมหาวิทยาลัย เช่น ตามศูนย์การค้า โรงภาพยนตร์ ฯลฯ มากกว่านิสิตที่มีรายได้ของผู้ปกครองต่ำ จึงทำให้นิสิตที่มีรายได้ของผู้ปกครองสูง มีการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยต่ำกว่านิสิตที่มีรายได้ของผู้ปกครองต่ำ

3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย มี 5 ปัจจัย ได้แก่

3.1 เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย แสดงว่า นิสิตชายและนิสิตหญิง มีการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตเพศชายและนิสิตหญิงดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดระหว่างกันอยู่เสมอทำให้การดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยคล้ายคลึงกัน

3.2 ระดับชั้นปี ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย แสดงว่านิสิตระดับชั้นปีที่ 1, ชั้นปีที่ 2, ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีการดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นิสิตชั้นปีที่ 1 - 4 มีความเป็นอยู่ภายในมหาวิทยาลัยคล้ายคลึงกัน มีกิจกรรมเหมือนกัน ลงทะเบียนเรียนในวิชาที่เหมือน ๆ กัน จึงศึกษาในเรื่องที่คล้ายคลึงกัน จึงพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับภาวนา ใจประสาธ (2534 : 86) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการดำรงชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง 4 มีการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน

3.3 สาขาวิชา ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย แสดงว่าสาขาจิตวิทยา สาขาปรัชญา สาขาภาษา สาขาวรรณกรรมสำหรับเด็ก สาขาบรรณรักษ์และสารสนเทศ มีการดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาวิชาในหลักสูตร มีความใกล้เคียงกัน ประกอบกับอาคารเรียนและสถานที่ที่ต้องอยู่ปะปนกันทำให้นิสิตแต่ละสาขาวิชามีการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน

3.4 ภูมิภาค ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย แสดงว่านิสิตที่มีภูมิลำเนาในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับภาวนา ใจประสาธ (2534 : 88) ที่ได้ศึกษาการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก มีการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน

3.5 บุคลิกภาพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย แสดงว่านิสิตที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ และนิสิตที่มีบุคลิกภาพแบบ บี มีการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนิสิตที่มาเรียนนั้น ชอบค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ และมาเรียนแล้วจะต้องมีความกระตือรือร้นในการเรียนเหมือนกันทุกคน จึงพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

4.1 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยเป็นอันดับ 1 แสดงว่า การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์มีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียน และทัศนคติของนิสิตที่มีต่ออาจารย์ผู้สอน ถ้าหากนิสิตมีความศรัทธาในตัวอาจารย์จะช่วยให้นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะมีผลทำให้นิสิตมีผลการเรียนดีขึ้น ดังนั้น สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์จึงส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยมากที่สุด

4.2 รายได้ของผู้ปกครอง ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย เป็นอันดับ 2 แสดงว่า การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยต้องเกี่ยวข้องกับรายได้ของครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจาก นิสิตจำเป็นต้องใช้เงินเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเครื่องแต่งกาย ค่ารถโดยสารประจำทาง ค่าพักผ่อนหย่อนใจ ค่าบริการในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องการศึกษาในระหว่างที่ใช้ชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัย ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้ ส่วนใหญ่นิสิตก็ได้รับจากผู้ปกครอง ดังนั้นรายได้ของผู้ปกครอง จึงส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิต

4.3 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย เป็นอันดับ 3 แสดงว่า การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนเป็นอันดับ 3 ทั้งนี้เนื่องจาก นิสิตเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจะอยู่ในระบบสังคมของสถาบันที่แวดล้อมด้วยนิสิตซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ และในระบบสังคมของนิสิต จะมีลักษณะเหมือนระบบสังคมทั่วไป เช่น มีโครงสร้าง การปฏิบัติ ความเชื่อ ตลอดจนค่านิยมของสังคมหรือกลุ่มนิสิตโดยเฉพาะ ถ้านิสิตมีสัมพันธภาพกับเพื่อนและสามารถปรับตัวให้เข้ากันหรือผสมกลมกลืนกับลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ของสังคมได้ นิสิตก็จะได้รับการยอมรับและยกย่องชมเชย ตลอดจนความช่วยเหลือสนับสนุนจากเพื่อนและกลุ่มเพื่อนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีลำดับความต้องการมาสโลว์ (Maslow, 1970 : 35 – 58) ข้อหนึ่งที่ว่ามนุษย์มีความต้องการในด้านสังคม คือ มีความต้องการความรักและการมีส่วนร่วมในสังคม ดังนั้น สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนก่อให้เกิดทั้งความรัก ความสามัคคี ความช่วยเหลือ เกื้อกูล ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ดังนั้น สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน จึงส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิต

4.4 บุคลิกภาพ ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย เป็นอันดับสุดท้าย แสดงว่า การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพแบบ เอ เป็นอันดับสุดท้าย ทั้งนี้เนื่องจากนิสิตในมหาวิทยาลัยเป็นวัยที่กำลังเติบโตเป็นผู้ใหญ่ บุคคลในวัยนี้มักจะมีอารมณ์อ่อนไหวในขณะเดียวกันก็มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากทดลองสิ่งแปลกใหม่ มีความคิดคำนึงค่อนข้างเพื่อฝัน และพร้อมที่จะยอมรับอุดมการณ์ที่ตนเชื่อถือ ในทางจิตวิทยา วัยนี้เป็นวัยที่นิสิตกำลังแสวงหาเอกลักษณ์ (Identity) หรือต้องการค้นพบตัวเองและต้องการพัฒนาตัวเองในหลาย ๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นข้อมูลให้ผู้บริหาร อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องในคณะมนุษยศาสตร์และมหาวิทยาลัย ในการพิจารณาวางแผนและจัดนโยบายให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการดำรงชีวิตของนิสิตภายในมหาวิทยาลัย เพื่อให้นิสิตสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่า เป็นบุคคลที่สมบูรณ์พร้อม ทั้งเก่ง ดี และมีความสุข เป็นผลผลิตที่มีคุณภาพของมหาวิทยาลัย และเป็นทรัพยากรที่มีค่าต่อสังคมต่อไป

2. เนื่องจากปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ สามารถพยากรณ์การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยได้ดีที่สุด จะเห็นได้ว่า อาจารย์มีบทบาทและมีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยของนิสิต เช่น การสอนเนื้อหาวิชาในชั้นเรียน ให้คำปรึกษาหารือวิชาการแก่นิสิต และการประเมินผลการเรียนของนิสิต ดังนั้นถ้าหากอาจารย์มีความรู้ดี กว้างขวางทันสมัย รู้จักใช้วิธีการสอนและใช้อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ของนิสิต เอาใจใส่ในการสอนและการเรียนรู้ของนิสิต เสียสละเวลาและเปิดโอกาสให้นิสิตได้แสดงออกทางวิชาการ มีหลักการและวิธีการประเมินผลอย่างยุติธรรม ตลอดจนรู้จักใช้จิตวิทยาในการสอน และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของนิสิตได้อย่างเหมาะสมแล้ว ก็จะทำให้นิสิตมีความรักศรัทธาและเชื่อถือในตัวอาจารย์ และทำให้นิสิตเกิดการเรียนรู้ที่ดีและมีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ดีขึ้น

3. ปัจจัยด้านรายได้ของผู้ปกครองสามารถพยากรณ์การดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย ได้ดีรองลงมา ซึ่งปัจจัยนี้มีความสัมพันธ์ทางลบกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย แสดงให้เห็นว่า นิสิตที่มีรายได้ผู้ปกครองสูง มีทางเลือกมากขึ้นกับกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งปัจจุบันมีสิ่งดึงดูดใจมากมายภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดี ภัยของนิสิตเป็นภัยของการแสวงหาความรู้ อยากลองสิ่งแปลกใหม่ ขาดความยับยั้งชั่งใจและพลั้งเผลอได้ง่าย มหาวิทยาลัยและผู้เกี่ยวข้อง จึงควรร่วมกันวางแผน พัฒนาบรรยากาศภายในมหาวิทยาลัยให้น่าอยู่ สอดคล้องกับวิถีชีวิตคนรุ่นใหม่ มีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และหลากหลายให้นิสิตได้คิด ได้ทำ ได้แสวงหาตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ เช่น กิจกรรมทางวิชาการ ด้าน กีฬา ดนตรี นันทนาการ ฯลฯ เพื่อดึงดูดให้นิสิตทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ภายในมหาวิทยาลัย มากกว่าที่จะหันเหไปสู่สิ่งที่เปื้อนพิษเป็นภัยที่มีอยู่รอบด้านในสังคมปัจจุบัน

4. เนื่องจากสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนเป็นปัจจัยที่พยากรณ์ได้ดีกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยในลำดับต่อมา มหาวิทยาลัยและผู้เกี่ยวข้อง จึงควรส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการอยู่ร่วมกันระหว่างนิสิตด้วยกัน สนับสนุนหรือจัดกิจกรรมที่ทำให้นิสิตได้มีโอกาสเรียนรู้กันและกัน ได้ช่วยเหลือสนับสนุน เอื้ออาทรต่อกัน ยกย่องชมเชยกันและกัน ซึ่งจะทำให้นิสิตรู้สึกว่าคุณเองมีส่วนร่วมในสังคม มีความอบอุ่นใจ ไม่ว่าเหว และภาคภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคมนิสิตในมหาวิทยาลัย ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีในสังคมมหาวิทยาลัยยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในกลุ่มประชากรนิสิต คณะมนุษยศาสตร์เท่านั้น น่าจะได้มีการศึกษากับนิสิตคณะอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของนิสิตที่อยู่ต่างคณะกับนั้น มีความแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้นต่อการพัฒนาการเรียนการสอน

2. การศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ที่ศึกษาอยู่ต่างสถาบัน เพื่อจะได้ทราบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตนั้น มีปัจจัยคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย วางแผน แสวงหาวิธีการพัฒนาคณะมนุษยศาสตร์ร่วมกัน

3. การศึกษาในครั้งนี้ ยังมีปัจจัยอีกหลายปัจจัยที่ไม่ได้นำมาศึกษา เช่น อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา ที่พักอาศัยขณะเล่าเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่านิยมทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น ดังนั้นควรที่จะเพิ่มตัวแปรเหล่านี้หรือตัวแปรอื่น ๆ เข้าใจในการศึกษาการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตในครั้งต่อไป เพื่อจะได้ทำให้ผลการวิจัยมีประโยชน์กว้างขวางยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา คำสุวรรณ. (2524). จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ทวีการพิมพ์.
- เกษม เขมันธ์. (2514). "ชีวิตนักศึกษา," คมมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา มาพวง. (2520). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษาสาขาสังคมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา ยูพันธุ์. (2527). การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรรยา เกษศรีสังข์. (2537). วิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จริยา สิงคณิภา. (2520). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพประยุกต์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ฉลอง บุญญานันต์ และศุภชัย ศุภวรรณ. (2529). "คุณลักษณะของอาจารย์มหาวิทยาลัยตามทัศนะของนักศึกษา." วารสารการวิจัยทางการศึกษา. 16(1) : 89 – 104 ; มกราคม – มีนาคม.
- ฉลอง ภิรมย์รัตน์. (2521). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์.
- ชมพูนุท พงษ์ศิริ. (2535). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ชาติชาย หมั่นสมัค. (2542). การปรับตัวของนักศึกษาโครงการสมทบพิเศษ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เชิดศักดิ์ ไชวาสินธ์. (2520). การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- บุปผา การ์เวท. (2527). สภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนในทัศนะของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.
- บัณฑิตวิทยาลัย, คณะ. (2542). คู่มือนิสิต 2542. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประกอบ คูปรัดน์. (2527). ความเป็นผู้นำ เป้าหมาย และอำนาจในสถาบันอุดมศึกษา.
กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาศรี สุนันทบุตร. (2522). สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงในทัศนะของ
นักศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยกาญจน์ กิจอุดมทรัพย์. (2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษา
หลักสูตรวิชาชีพพระยาศน์ วิทยาลัยสารพัดช่าง กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์
กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). สุขภาพจิตเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : บัณฑิตการพิมพ์.
- พจน์ สะเพียรชัย. (2538). มนุษยศาสตร์ : สารัตถะ ปัญหาแนวใหม่. มนุษยศาสตร์
ปริทรรศน์. ปีที่ 17 - 19 ประจำปีการศึกษาที่ 1 และ 2 หน้า 9 - 12.
- พูนทรัพย์ วงษ์พานิช. (2523). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
ในระดับปริญญาตรี (ค.บ.) ของบุคลากรและครูประจำการในวิทยาลัยครู
กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ภาวณา ใจประสาท. (2534). การศึกษาการดำรงชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ทองเรียน อมรัชกุล. (2525). การบริหารกิจการนิสิต : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
จงเจริญการพิมพ์.
- ธีระ นทีวุฒิกุล. (2521). การศึกษาความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- ราตรี พงษ์สุวรรณ. (2540). การศึกษาปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษา
ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร ศรีสะอาด. (2518). หลักการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วัชรินทร์ แก้วลา. (2531). สภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนในทัศนะของนักศึกษา
วิทยาลัยครู นครราชสีมา. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2528). หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ
: ไทยวัฒนาพานิช.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคนอื่น ๆ. (2527). รายงานการวิจัย เรื่อง นิสิตนักศึกษา
ในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระ สมบูรณ์. (2531). มติแห่งความคิดคำนึง. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- สว่างจิต ศรีระชา. (2530). ชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2523, เมษายน – พฤษภาคม). "สาเหตุการออกจากมหาวิทยาลัย
กลางคัน," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 14(4) : 68 – 83.
- อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล. (2533). ตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อ
ในระดับบัณฑิตศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- Astin, A.W. (1984). *Four Critical Years : Effect of College on Beliefs, Attitude and
Knowledge*. San Francisco : Jossey – Base.
- ✓ Beck, Carton E. (1970). *Perspective on World Education*. Wisconsin : Wm.C.
Brown Company.
- ✓ Burger, Jerry M. (1986). *Personality : theory and Research*. Belmont, California :
Wadsworth Publishing.
- ✓ Cogan, Morris L. (1975, January). "Studies of Teacher Behavior," *The Journal of
Experimental Education*. 26 : 135 – 139.

- David, Arther Decoster. (1971, May). "Some Effects of Different Classroom Conditions Upon Interpersonal Relationships, Personal Adjustment and Achievement for College Freshmen," *Dissertation Abstracts International*. 31 (11) : 5789 – A.
- Deither, Donn L. and Paul B. Hounshell. (1975). "Biology Teacher Education : Factor Significant in The Process," *Science Education*. 12(2) : 139 – 146.
- Farmer , Richard E., Monaham Lynn Hunt and Kederer Reinhold. (1984). *Stress Management for Human Services*. Michigan : Sage Publiscation.
- Feldman, Keneth A. and Theodore, Mewcomb. (1969). *The Impact of College on Students (Vols. I and II)*. San Francisco : Jossey – Bass, Inc.
- Greene , Charles N., Everett E. Adame, Jr. and Ronald J. Evert. (1985). *Management*. Englewood Cliffs, N. J. : Prentide- Hall.
- Jose, James. (1978). "Some Plain Talk on Retention by a College Dean," in *Reducing The Dropout Rate*. Edited by Lee Noel. P. 57 – 60. San Franciso : Jossey Bass Inc.
- Kenlly, Karen E. and Ken B. Houston. (1985, January - February). "Type A Behavior in Employed Women : Relation to Work, Marital, and Leisure Variable, Social Support, Stress, Tention, and Health," *Journal of Personality and Social Psychology*. 48(4) : 1067.
- Kliewer, Wendy and Gerdi Weidner. (1987, April - May). "Type A Behavior and Aspirition : A Study of Parents and Children's Goal Setting," *Developmental Psychology*. 23(2) : 204 – 209.
- Maslow A.H. (1970). *Motivation and Personality*. 2nd ed. New York : Harper and Row Publishers.
- Newcomb, Theodore M. (1954). *Social Psychology*. New York : Dryden Press.
- Organ , Dennis W. and clay W. Hamner. (1982). *Organizational Behavior*. Plano, Texas : Business Publications.
- Pantages, Timothy J. and Carool F. Creedon. (1978). "Studies of College Attrition : 1950 – 1975," *Review of Educational Research*. 48(1) : 49 – 101 ; Winter.
- Pascarella, Ernest T. and Patrick T. Terenzini. (1980, January – February). "Predicting Freshman Persistence and Voluntary Dropont Decisions from a Theoretical Model," *Journal of Higher Education*. 51(1) : 60 – 75.

- Perlman, Richard. (1973). *The Economic of Education*. New York : McGraw-Hill.
- ✓ Ryans, David G. (1960). *Characteristic of Teacher*. Manasha : George Benta Company.
- ✓ Samuel , William. (1981). *Personality*. New York : McGraw. Hill.
- ✓ Sheehan, John. (1973). *The Economic of Education*. London, George Allen Ltd.
- Spady, William G. (1971, August). "Dropout from Higher Education : Toward an Empirical Model," *Interchange*. 2(3) : 38 – 62.
- ✓ Strube and others. (1987, November). "Type A Behavior Pattern and Self Evaluation of Abilities : Empirical Tests of the Self Appraisal Model," *Jornal of Personality and Social Psychology*. 52(5) : 956 – 974.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรี
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เรียน นิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งนิสิตสามารถแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบของนิสิตไม่มีข้อใดถูกหรือผิด และไม่มีผลกระทบต่อการเรียนแต่อย่างใด คำตอบทั้งหมดจะเก็บไว้เป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ

คำชี้แจง แบบสอบถามประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยขอความกรุณาให้นิสิตตอบให้ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของนิสิตมากที่สุด และ โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นายอำนาจ หงษา

นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามด้านส่วนตัวของนิสิต เมื่ออ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ()

1. เพศ
 - () ชาย
 - () หญิง

2. ระดับชั้นปี
 - () ชั้นปีที่ 1
 - () ชั้นปีที่ 2
 - () ชั้นปีที่ 3
 - () ชั้นปีที่ 4

3. สาขาวิชา
 - () สาขาจิตวิทยา
 - () สาขาปรัชญา
 - () สาขาภาษา
 - () สาขาวรรณกรรมสำหรับเด็ก
 - () สาขาบรรณารักษ์และสารสนเทศ

4. ภูมิลำเนา
 - () ส่วนกลาง
 - () ส่วนภูมิภาค

5. รายได้ของผู้ปกครองบาท / เดือน

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
9	ท่านไม่ชอบให้มีใครหรืออะไรมาขัด จังหวะการทำงานของท่าน.....					
10	ท่านรู้สึกทนไม่ได้ ถ้าต้องทำงาน ร่วมกับคนที่ทำงานอย่างขงไปที....					
11	เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าท่านเป็น คนที่จริงจังกับการเรียน.....					
12	ท่านเป็นคนที่ไม่ยอมเสียเวลาเพื่อ ฟังคนที่พูดมากไร้สาระ.....					
13	ท่านรู้สึกทนไม่ได้ ถ้าต้องฟังคนที่ พูดไม่รู้จักจบ					
14	ท่านเป็นคนที่ได้รับผิดชอบในการ ทำงาน โดยสามารถทำเสร็จก่อน กำหนดเวลาเสมอ.....					
15	ท่านเป็นคนที่ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วย ความรวดเร็วว่องไว.....					
16	เมื่อท่านต้องทำสิ่งต่าง ๆ ซ้ำซาก ท่านรู้สึกหงุดหงิด.....					
17	ท่านไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้อง กระตือรือร้นในการเรียน.....					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความคิดของนิสิตมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดของท่านบางครั้งบ้าง และบางครั้งก็ไม่ตรงกับความคิดของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความไม่ตรงกับความคิดของท่านมาก
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความไม่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
	<u>พฤติกรรมที่อาจารย์ปฏิบัติต่อนิสิต</u>					
1	อาจารย์รับฟังเหตุผลของนิสิต.....					
2	เมื่อมีปัญหาส่วนตัว อาจารย์ไม่ยินดีให้ คำแนะนำ.....					
3	อาจารย์เปิดโอกาสให้นิสิตซักถามในบท เรียนที่ไม่เข้าใจ.....					
4	เมื่อมีปัญหาด้านการเรียน อาจารย์ยินดี ให้คำแนะนำ.....					
5	อาจารย์ไม่เป็นกันเองกับนิสิต ทำให้ นิสิตไม่กล้าถามอาจารย์ เมื่อมีปัญหา หรือข้อสงสัย.....					
6	อาจารย์เข้มงวดมาก ทำให้บรรยากาศ ไม่น่าเรียน.....					
7	อาจารย์เปิดโอกาสให้นิสิตแสดง ความคิดเห็นในระหว่างการเรียนการสอน.....					
✓8	อาจารย์ไม่ค่อยดักเตือน และมักดูต่ำ เมื่อนิสิตทำความผิด.....					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
9	อาจารย์ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่นิสิต.....					
✓10	อาจารย์แสดงความรู้สึกรังเกียจเป็นห่วง เมื่อ นิสิตคนใดขาดเรียน.....					
	พฤติกรรมที่นิสิตปฏิบัติต่ออาจารย์					
11	ข้าพเจ้าทำความเคารพเมื่อพบอาจารย์.					
12	ข้าพเจ้าไม่กล้าซักถามอาจารย์เมื่อไม่ เข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน.....					
13	ข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็นเมื่ออาจารย์ ถาม.....					
14	ข้าพเจ้าไม่ยากปรีक्षाอาจารย์ เมื่อมี ปัญหาการเรียน.....					
15	ข้าพเจ้ามักลืมทำงานที่อาจารย์สั่ง.....					
✓16	ข้าพเจ้าเต็มใจปฏิบัติตาม เมื่ออาจารย์ บอกให้ข้าพเจ้าช่วยถือของ.....					
✓17	ข้าพเจ้าคิดว่าอาจารย์ไม่เอาใจใส่ ข้าพเจ้า.....					
18	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อใจในการเรียน เพราะ อาจารย์สนใจแต่นิสิตเก่ง.....					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความคิดของนิสิตมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับความคิดของท่านบางครั้งบ้าง และบางครั้งก็ไม่ตรงกับความคิดของท่าน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความไม่ตรงกับความคิดของท่านมาก
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความไม่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1	นิสิตมีเพื่อนสนิทที่สามารถปรึกษาด้าน การเรียนได้.....					
2	ข้าพเจ้าและเพื่อนพยายามหากิจกรรม ร่วมกันเสมอ.....					
3	ข้าพเจ้ากับเพื่อนมักทะเลาะกัน.....					
4	ข้าพเจ้าชอบทำงานคนเดียวมากกว่า ทำงานกับเพื่อน.....					
5	เพื่อนของข้าพเจ้าเห็นแก่ตัว ไม่เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่.....					
6	เพื่อน ๆ ยอมรับฟังความคิดเห็นของ ข้าพเจ้า.....					
✓7	ข้าพเจ้าให้เพื่อนยืมเงินเมื่อเพื่อน เดือดร้อน.....					
8	เพื่อนและข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือ โดยพึ่งพาอาศัยกันในด้านการเรียน.....					
9	เมื่อข้าพเจ้าเรียนไม่เข้าใจ เพื่อน ๆ ช่วยอธิบายบทเรียนให้กับข้าพเจ้า.....					
✓10	ข้าพเจ้าไม่ชอบเพื่อนที่เรียนเก่งกว่า.....					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด ดังนี้

บ่อยครั้งที่สุด หมายถึง นิสิตมีระดับการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวเป็นประจำ
 บ่อยครั้ง หมายถึง นิสิตมีระดับการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวเป็นประจำ
 เกือบทุกครั้ง
 ปานกลาง หมายถึง นิสิตมีระดับการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวครั้งหนึ่งของ
 ทั้งหมด
 น้อยครั้ง หมายถึง นิสิตมีระดับการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวนาน ๆ ครั้ง
 น้อยครั้งที่สุด หมายถึง นิสิตมีระดับการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวน้อยที่สุดจน
 เกือบไม่ปฏิบัติเลย

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการประพฤติปฏิบัติ				
		บ่อย ครั้ง ที่สุด	บ่อย ครั้ง	ปาน กลาง	น้อย ครั้ง	น้อยครั้ง ที่สุด
	<u>ด้านการศึกษา</u>					
1	ข้าพเจ้าสามารถจดคำสอนที่อาจารย์ บรรยายได้ทัน.....					
2	ข้าพเจ้าเข้าชั้นเรียนก่อนเวลาที่ อาจารย์จะเข้าสอน.....					
3	ข้าพเจ้าและเพื่อน ๆ ชวนกันขาด เรียน โดยไม่มีเหตุผลที่สมควร.....					
4	ข้าพเจ้ากล้าซักถามอาจารย์ใน ชั้นเรียน.....					
5	ข้าพเจ้าสามารถจับประเด็นสำคัญที่ อาจารย์บรรยายได้.....					
6	ข้าพเจ้าสามารถพูดคุยกับอาจารย์ นอกห้องเรียนเกี่ยวกับวิชาที่เรียน....					
7	ข้าพเจ้าพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิด เห็นในเรื่องที่เรียนกับผู้ที่เคยเรียน มาก่อน.....					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการประพฤติปฏิบัติ				
		บ่อย ครั้ง ที่สุด	บ่อย ครั้ง	ปาน กลาง	น้อย ครั้ง	น้อยครั้ง ที่สุด
	<u>ด้านสังคม</u>					
8	ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างไปเที่ยวเตร่.....					
9	ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างสนทนาเรื่องการ เรียนกับเพื่อน ๆ					
10	เมื่อมีเวลาว่าง ข้าพเจ้าไปชม ภาพยนตร์กับเพื่อน					
11	ข้าพเจ้าได้รับคำแนะนำในการ ปฏิบัติตัวภายในมหาวิทยาลัยจาก รุ่นพี่.....					
12	ข้าพเจ้าและรุ่นพี่มีความสนิทสนม กันดี.....					
13	เมื่อมีเวลาว่าง ข้าพเจ้ามักเล่นกีฬา กับเพื่อน ๆ					
	<u>ด้านเศรษฐกิจ</u>					
14	ข้าพเจ้าใช้หนังสือเรียนของรุ่นพี่ โดยไม่ต้องเสียเงินซื้อ.....					
15	ข้าพเจ้ารับประทานอาหารที่ร้าน อาหารภายในมหาวิทยาลัย.....					
16	ข้าพเจ้าจ่ายเงินค่าหนังสือและ เอกสารคำสอนที่มีราคาแพง.....					
17	ข้าพเจ้าซื้อเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เฉพาะที่คิดว่าจำเป็น.....					
18	ข้าพเจ้าทำงานนอกเวลาเรียน เพื่อ หารายได้พิเศษ.....					
19	ข้าพเจ้าใช้จ่ายเงินสำหรับชม ภาพยนตร์.....					
20	ข้าพเจ้าเสียเงินเพื่อการไปฟังเพลง และเต้นรำ.....					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการประพฤติปฏิบัติ				
		บ่อย ครั้ง ที่สุด	บ่อย ครั้ง	ปาน กลาง	น้อย ครั้ง	น้อยครั้ง ที่สุด
	<u>ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม</u>					
21	ข้าพเจ้าไปออกค่ายอาสาพัฒนา ชนบทร่วมกับเพื่อน ๆ ในช่วงปิด ภาคเรียน.....					
22	ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาของ คณะ.....					
23	ข้าพเจ้าเข้าฟังการอภิปรายที่จัดขึ้น ภายในมหาวิทยาลัย.....					
24	ข้าพเจ้าไปชมนิทรรศการทางวิชา การของคณะต่าง ๆ					
25	ข้าพเจ้าไปชมการแข่งขันกีฬา มหาวิทยาลัยกับเพื่อน.....					
26	ข้าพเจ้าเข้าฟังสัมมนาทางวิชาการ ของคณะ.....					
27	ข้าพเจ้าไปทำกิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์กับเพื่อน.....					

ขอขอบคุณนิสิตทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามบุคลิกภาพ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	3.01	10	2.95
2	2.27	11	6.04
3	2.48	12	4.22
4	1.88	13	3.95
5	2.72	14	2.54
6	2.90	15	4.01
7	7.66	16	2.99
8	3.85	17	3.30
9	3.35		

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .79

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	5.18	10	2.97
2	4.17	11	2.64
3	5.18	12	5.30
4	6.11	13	4.55
5	6.55	14	3.63
6	4.22	15	3.24
7	3.61	16	4.24
8	3.32	17	4.30
9	5.72	18	6.69

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .86

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	5.11	6	4.70
2	2.26	7	2.62
3	3.80	8	4.65
4	4.91	9	5.18
5	3.90	10	2.97

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .80

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถามการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัย

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	2.16	15	1.76
2	5.32	16	2.43
3	4.10	17	2.46
4	2.56	18	1.85
5	4.02	19	1.79
6	5.08	20	1.75
7	2.27	21	2.48
8	3.32	22	2.42
9	1.86	23	2.51
10	2.65	24	2.80
11	2.84	25	2.72
12	1.94	26	3.48
13	1.77	27	3.41
14	2.08		

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .67

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายอำนาจ หงษา
วัน เดือน ปีเกิด	9 มีนาคม 2513
สถานที่เกิด	จังหวัดสมุทรสาคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	314/60 ซอยรามคำแหง 76 ถนนรามคำแหง แขวงบึงกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2525	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเกาะ (สำลีราษฎร์อุปถัมภ์) จังหวัดสมุทรสาคร
พ.ศ. 2528	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย จังหวัดสมุทรสาคร
พ.ศ. 2531	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราชโอรส กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2535	ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (จิตวิทยา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2545	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร